

Mart - Nisan 2023

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 20 TL.

18.
YIL

Akpınar

104.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

Çamardı / NİĞDE

İsmail ÖZMEL

Saim SAKAOĞLU

Ali İhsan KOLCU

Tamilla Abbashanlı-Aliyeva

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Murat SOYAK

Mehmet BAŞ

Cemal KARSAVRAN

Fazıl Ahmet BAHADIR

İsmail Emre ÖZER

Musa DOĞRUER

Nur N. ÖZMEL

Adil İZCİ

Fikret DİKMEN

Bedrettin KELEŞTİMUR

Abdullah SATOĞLU

Şakir MUSALLI

İsmail SARIKAYA

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL
Nevzat TOPAL
Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)
Prof. Dr. Esma ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 20 TL
Yıllık Abone Bedeli: 150 TL
Resmî Abone Bedeli: 250 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)
Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi
İban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 2 **AHMET HAŞİMİN GÖZÜ İLE GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK**
İsmail ÖZMEL
- 3 **PROF. DR. İLBER ORTAYLI KİMDİR?**
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 6 **GÜLNİHAL**
İsmail ÖZMEL
- 6 **KAMERLE HASBİHAL**
Hasan Hüseyin ÖZMEL
- 7 **ESKİ BİR ŞARKI**
Mehmet BaŞ
- 7 **YAĞMURLU GÜNLER**
Murat SOYAK
- 8 **MUTLAK O GÜN GELECEKTİR**
Cemal KARSAVRAN
- 9 **BEŞPARMAĞIN OĞLU**
Fazıl Ahmet BAHADIR
- 10 **SEL GELİNCE**
ismail Emre ÖZER
- 10 **GÖNÜL**
Musa DOĞRUER
- 11 **BEDRETTİN KELEŞTİMUR'UN ŞİİRLERİNİN POETİKASI HAKKINDA**
Tamilla Abbashanlı-Aliyeve
- 15 **BİR CUMHURİYET YOL HARİTASI**
Nur N. ÖZMEL
- 17 **TÜRKÇEYE SEVGİ VE SAYGI**
Adil İZCİ
- 18 **CAHİT SITKI TARANCI'NIN "Maziye yâda daldığım zaman" ADLI ŞİİRİNDE AHMET HAŞİM KOKUSU MU VAR?**
İsmail ÖZMEL
- 19 **SONUÇ BU**
Fikret DİKMEN
- 20 **KIBRIS'I İYİ OKUMALIYIZ**
Bedrettin KELEŞTİMUR
- 23 **ÖYKÜ: SAHA**
Şakir MUSALLİ
- 25 **DERKENAR**
Ali İhsan KOLCU
- 26 **ZAMAN EZGİLERİ'nden**
Adil İZCİ
- 27 **100 yaşında aramızdan ayrılan Füsunkâr Bir Kalem Sahibi Romancımız PAKİZE BAŞARAN**
Abdullah SATOĞLU
- 32 **İNANMIŞLIĞIYLA MEHMED AKİF**
İsmail SARIKAYA

AHMET HAŞİMİN GÖZÜ İLE GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSMAİL ÖZMEL

Tarihimizin önemli belgelerinden birisiyle tesadüfen tanıştım. Ahmet Haşim, Gazi, yeni alfabe konusunda görüşlerini almak üzere dönemin bütün zirve kişilerini bir araya getirmiş ve fikirlerini sormuş, davetliler arasında bulunan Ahmet Haşim, o karşılaşmayı; yok edilmek istenen Türk milletini derleyip toparlayarak ayağa kaldıran ve beraberce vatani düşman istilasından kurtaran ve Türkiye Cumhuriyeti devletini kuran emsalsiz insanı merak ediyor ve fotoğraflarının onu anlatmaya yetmediğini ille de gözleriyle görerek bir fikre varmak istediğini “Gazi” başlıklı yazısında anlatıyor.

“Yeni harflere dair ilk defa fikir teatisi için Dolmabahçe sarayına davet edilenlerden biri de bendim. Heyecanım çoktu.” Diye başlayan yazının Gazi’yi tahlil eden bölümü:

“Gördüğüm fotoğraflara göre biraz şişman, biraz yorgun, biraz hatları kalınlaşmış bir vücutla karşılaşacağımı zannederken, kapıdan bir ışık dalgası halinde giren teksif edilmiş bir kuvvet ve hayat tecellisi ile birden gözlerim kamaştı: Göz bebekleri en garip ve esrarengiz madenlerden yapılmış bir çift gözün, mavi, sarı, yeşil ışıklarla aydınlandığı asabi bir çehre... Yüzde, alında, ellerde bir sıhhat ve bahar rengi... Muntazam taranmış, noksansız, sarı, genç saçlar... Bütün zemberekleri çelikten, ince, yumuşak, toplu, gerilmiş, genç ve taze bir uzviyet.”

“Altı yüz senelik bir devri bir anda ihtiyarlatan adamın çehresi, eski ilahlarınki gibi, iğrenç yaşın hiçbir izini taşıyor. Alevden coşkun bir nehir halinde, köhne tarihin bütün enkazını süpüren ve yeni bir alemin meydana gelmesine yol açan fikirler kaynağı başı, bir yanardağ zirvesi gibi, taşıdığı ateşe kayıtsız, mavi gök altında, sessiz ve gülümseyerek duruyor!

“Kendi yarattığı şimşekli bulutlardan, fırtınalardan ve etrafına döktüğü feyizli çağlayanlardan yegâne müteessir olmayan, meğer onun genç başı imiş! O günün benim için en büyük nimeti, o efsanevi başı yakından görmem olmuştur.”(1)

O efsanevi başı yakından görmek, bu resim yapar gibi hem muhayyileye hem de kaleme hitap eden yazısında Ahmet Haşim, iyi ki görüp anlatmış. Herkes elindeki kap kadar o yazıdan hisse alabilir.

Bugün, sanat, edebiyat, görsel sanatlar gibi yurdumuzu süsleyen ne kadar eser varsa çoğunu borçlu olduğumuz büyük insanı unutmuyarak yapılan her güzel şeyi alkışlıyor, her hatayı ve saygısızlığı da eleştiri süzgecinden geçirmeyi ihmal etmemeye çalışıyoruz.

Ahmet Haşim’in gözlemlerini önemli bulduk, “... köhne tarihin bütün enkazını süpüren ve yeni bir alemin meydana gelmesine yol açan fikirler kaynağı başı, bir yanardağ zirvesi gibi, taşıdığı ateşe kayıtsız, mavi gök altında, sessiz ve gülümseyerek duruyor!”

Akpınar’ın 104. Sayısına, İlber Ortaylı’yla tanışan Saim Sakaoğlu’nun intibalarını anlatan “TEŞEHHÜT MİKTARI GÖRÜŞTÜĞÜM ÜNLÜLER/anlık hatıralar 11” başlıklı yazısı ile başlıyoruz. Kendine has üslubu ile yazarımız, tarihçi ve sanat tarihçisi meslektaşını, kısa hayat hikayesi ile ve eserleriyle, bilimsel toplantıların aynı yere tesadüf edenleriyle hakikaten güzel bir sentez yapmış ve bizi de bu salonun bilim iklimine çekmeyi başarmıştır. Zevkle okuyacaksınız.

Tabii ki İlber Ortaylı’nın yazılarına da dergimizde yer vermeyi arzu ediyoruz.

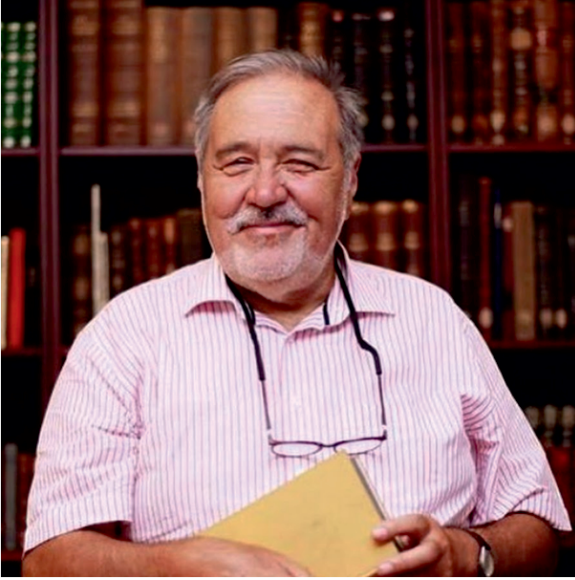
Dergide ufak bir değişiklik yaparak şiirleri öne aldık, sonra diğer yazılarla süslediğiniz dergimizi severek ve beğenerek okuyacağınızı umuyoruz. Gelecek sayımızı edebiyat araştırmacısı ve yazar İnci Enginün’e ayırdığımızı ve bu konudaki anılarınızı ve düşüncelerinizi yazmanızı bekliyoruz. Yazı için 30 günlük süremizin olduğunu da hatırlatmalıyım.

Daha güzel sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklı kalın hoşça kalın.

**TEŞEHHÜT MİKTARI GÖRÜŞTÜĞÜM
 ÜNLÜLER / ANLIK HATIRALAR – II**
PROF. DR. İLBER ORTAYLI KİMDİR?

(21 Mayıs 1947; Bregenz – Avusturya)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

İlber Ortaylı günümüzün en popüler kişilerinden biri, hatta önde gelenidir. Konuşmaları, yazıları, dostlukları. TV programları onu gündemin ön planında tutmaktadır. Peki. Ben ondan sekiz yaş büyük Saim Sakaoğlu kendisini nasıl tanıdım, nasıl üç beş kelam ettik? Acaba hafıza kırıntılarım arasından birkaç satır kalmış mıdır? Bu konuya geçmeden onu birkaç cümle ile hatırlatıverelim.

Kırım'ın önde gelen asilszadelerinden olan annesi Şefika Hanım uzun yıllar Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Rus Dili ve Edebiyatı hocalığı yapmıştır. Babası Kemal Bey ise uçak mühendisidir. Enver, Emeldar ve Nuriye adlı üç kız kardeşi vardır. Ailesi, o iki

yaşında iken Türkiye'ye göçmüştür. Ortaylı Ankara Atatürk Lisesi mezunudur. DTCF'nden mezuniyet tarihi ise 1970'tir. 1974'te doktor, 1979'de ise doçent oldu. 1982 yılında ayrıldığı ülkemize 1989'da döndü ve profesör oldu. Değişik üniversitelerde hocalık ve yedi yıl da Topkapı Müzesi Müdürlüğü yaptıktan sonra 2012 yılında emekli oldu. Ülkemizden ayrı kaldığı yedi yıl içinde, 15 kadar ülke ve şehirde konferans ve dersler vermiştir.

O, pek çok ödüle layık bulunmuştur. Yayımlanmış eserlerinin sayısı da oldukça fazladır. İşte onlardan bazıları;

Ödülleri:

2001 - Aydın Doğan Ödülü'ne layık görüldü.

2006 - "Avrupa ile Akdeniz arasında Lazio" ödülü

2007 - Puşkin Ödülü, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından

Eserlerinden seçmeler:

Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu (1980)

Gelenekten Geleceğe (1982)

Osmanlı Toplumunda Aile (2000)

Osmanlı Mirası (2002)

Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek (2006, Arapça, Yunanca, İngilizce ve Sırpça'ya çevrilmiştir.)

Son İmparatorluk Osmanlı (2006)
 Osmanlı Barışı (2007)
 Üç Kıta Osmanlılar (2007)
 Tarihın Sınırlarına Yolculuk (2007)
 İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı
 (2008, Macarca, Yunanca, Sırpça,
 Makedonca ve Sırpça'ya çevrilmiştir.)

Günümüzde bir İstanbul gazetesinde, İlber Hoca'yla Pazar Buluşması köşesinde yazmaktadır. Bizim bu yazıyı hazırladığımız günkü yazısı, Cumhuriyetin Kültürel Mirasına Sahip Çıkmalıyız başlığını taşıyordu (02 Temmuz 2023)

Onun bildiği dillerin sayısı üzerine bir şehir efsanesi kurulmuştur. Acaba Sayın Ortaylı kaç dil biliyor? İleri seviyede bildiği diller şöyle gösteriliyor: Almanca, Rusça, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Farsça. İyi seviyede bildiği dil ise Latince. Ve bir Ortaylı yalanlaması: Katıldığı bir TV programında orta seviyede Sırpça, Hırvatça ve Boşnakça bildiğini yazanları ise yalanladı.

Küçük bir ekleme: Kızı Tuna'nın Sertaç Kazıcı ile olan evliliğinden Deniz Alı ve Defne adlı iki torunu vardır.

Sayın Ortaylı ile hayatımda bir defa karşı karşıya geldiğimi peşinen söylemeliyim. Bir daha uzaktan yakından, hatta koca bir salonun farklı köşelerinde bile görüştüğümüzü hatırlamıyorum. O ilk ve son görüşmemizin yeri belli: Millî Kütüphane'nin konferans salonuna girmeden önceki geniş fuaye niyetiyle kullanılan bölüm. Ya zaman? O salonda yapılan bir bilim toplantısı. Hafızamı

zorluyorum, acaba ben o salonda hangi toplantılara katılıp bildiri sundum? Yer adları Sempozyumu, Yunus Emre Sempozyumu, Nasreddin Hoca Sempozyumu... Öncelikle bu toplantıların tarihlerini ortaya çıkardım! Meğer Prof. Ortaylı'nın, yukarıda hayatını anlatırken dile getirdiğimiz üzere, 1982-1989 yılları ülkemizin dışında geçmiş. Kala kala Nasreddin Hoca sempozyumu kalıyor: 15-17 Mayıs 1989. Hemen yayınlarımın lisesine geçiyor ve şu bilgileri buluyorum:

"Bir Masal Kahramanı Olarak Nasreddin Hoca", I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri / 15-17 Mayıs 1989, Ankara 1990, 316-322.

Not: Toplantı, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı'nca düzenlenmiştir. Bildiri daha sonra aşağıdaki kitaplarımıza da alınmıştır.

a) Türk Fıkraları ve Nasreddin Hoca, Konya 1992, 127-133.

b) Masal Araştırmaları, Ankara 1999, 234-239.

Bu toplantınının düzenleme kurulunda biz de yer alıyorduk. Bu ön toplantı günleri için Konya'dan Ankara'ya geliyor, ekibe katılıyorduk. Bu toplantılardan birini de, dönemin Kültür Bakanı Tınaz Titiz'in Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'ndaki makam odasında gerçekleştirmiştik.

Toplantı alışılmış giriş bölümüyle başlıyor: Saygı duruşu, İstiklal Marşı'mızın hep birlikte dokunması ve

sırayla yöneticilerin konuşmaları... Doğrusu bu arada kimler konuştu, bakan bey bizzat geldi mi, hatırlamıyorum: 1989-2023...

Galiba bir öğle sonu oturumunun çay molasında idik. Birkaç arkadaş ayaküstü sohbet ediyorduk. Arkadaşlar çay veya kahvelerini yudumluyorlardı da ben ne içiyordum acaba?

Derken yakınımızdaki genel giriş kapısı açıldı ve içeriye bir bey girdi. Ben kendisini tanı mıyordum. Fizik olarak kendisini daha önceleri hiç görmemiştim, hatta gazete ve dergilerde fotoğraflarını da gördüğümü hatırlamıyorum. Meğer bu gelen o imiş, İlber Ortaylı.

Bizim ayaküstü ekibimizden onu tanıyanlar varmış. O da aslında katılımcıların pek azını tanıyormuş. Yanımıza yaklaştı. Bizimkiler nasıl hitap ettiler, onu da hatırlamıyorum. Sayın Ortaylı aslında o günler için fazla tanınan bir kişi değildi.

Neyse, bizimkilerden biri beni tanıttı:

“Konya’dan hocamız Prof. Saim Sakaoğlu...”

Böylece tanıştırılmış olduk. O sözüne devam etti:

“Saim Hoca’yı biliyorum. Bazı yazılarını okumuşluğunda var.”

Ancak İlber Hoca profesörlüğe yükseltilmiş miydi, yoksa o aşamada mıydı, onu belirleyemedim.

Bu minval üzere biraz günlük olaylardan biraz da günün olayı Nasreddin Hocamızdan söz ettik. Derken o genç Ortaylı’yı yakından tanıyanlardan biri kendisiyle ilgili bazı hususları sordu. Meğer bu arkadaşımız Ortaylı’nın yurt dışından yeni döndüğünü bilen birisi imiş. Artık söz Ortaylı’da kaldı. O başladı, daha sonraki yıllarda bir tür Ortaylı vari diyebileceğim bir üslup ile soru sahibi arkadaşını cevaplandırmaya.

Ne bilelim ki o zat günün birinde ülkemizin önde gelen kişilerinden biri olacak. Sağlıklı bir ömür diliyorum.

GÜLNİHAL

İSMAİL ÖZMEL

İsmail Dede Efendi

“YİNE BİR GÜLNİHAL ALDI BU GÖNLÜMÜ”

Gülnihal o kadar derinden geliyor sesin
 Masal ülkesinden gelen efsane misin?
 Giysilerin rengârenk nasıl açıldı gülün
 Ses ver tarif et gökkuşağının neresindesin?

O kadar rüzgâra dayanmış yüzün
 Hangi çağın şarkısı hangi gönlün bestesi.
 Efsane kahramanlar düşmüş peşine
 Seni kurtaralım söyle neredesin?

Tarihin ötesinden ses ver Gülnihal
 Hangi rüzgâr uçurdu diyar diyar öteye
 Yoksa böyle miydi özlediğin seyahat?
 Gitmek miydi hevesin rüzgârlarla elele?

Hangi gül bahçesi seninle boy ölçüşür
 Kondun kelebek gibi çiçek bahçelerine
 Hasretle söylenirken dilde gönülde adın
 Dökülür seller gibi yollara âşıkların.

Hangi bahçe seninle çıkabilir yarışa
 Uzaktan kokun gelsin koşar gelir ilkbahar.
 Nerede acı çeken yürek varsa ordasın
 Kimse sana denk olmaz iyilikte Gülnihal.

Herkesin umudusun tarihin hediyesi
 Sensin efsane devirleri yaşatan.
 Göster güzelliğini bahçeler büyülensin
 Bülbülün feryadına derman ol Gülnihal.

Bülbülün dilinden sen anlarsın ancak
 Hasret ateşiyle yananları gör.
 Feryadını duy acı çekenlerin
 Bülbülün derdine çare bul Gülnihal.

Gönlünce boy atmayan nice çiçekler var
 Seninki söze sığmaz bahçeler boyu
 Getir günümüze masal dünyanı
 Biraz da buraları süsle Gülnihal.
 06.11.2022

KAMERLE HASBİHAL

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Bir baş gördüm semada, aydınlatır cihanı
 Gece gezen polise verir rüy'et imkanı
 O baş ile dertleştim bu gece ta sabaha
 Başka bir iz aradım ve yalvardım Allah'a
 Çıkmazlara gidiyor dolaştığım bu yerler
 Hüsrân dolu geceler, sabahını hayaller
 Ben o başın altında sen gönülle gezerdim
 O başı seyrederken başka şeyler sezerdim
 Gençliğimde gülerdi o başın güzel yüzü
 Hep nurunu emerdim, istemezdim gündüzü
 Pek sevimsiz geliyor bana şimdi geceler
 Kalbim her vuruşunda bir sabahı heceler
 Bu yol madem çıkmazdı, beni neden çekiyor?
 Uyamadım cihana gönül hicret istiyor
 Benim gibi sefile, her zaman kara baksan
 Mezarımın taşına ışıktan çelenk yapsan.
 22.1.949-KAYSERİ

ESKİ BİR ŞARKI**Mehmet BAŞ**

Güneyden esen rüzgarlarda üşütür
Aklım bir unutulmuş yüzler çarşısıdır artık
Mahcup ve onurlu çocukların kararmış elleriyle
Onüç ondört anahtarlar ararım
Kalbimin kısa devre yapmış kabloları için
Ve sonra bir kapı aralığından bakıp geçerim şehre

İnsan kendi gölgesine bile yenilebilir
Bir kurşunun anlatacak ne çok şeyi vardır
Makul şüpheler biriktirip sol göğsüne
Bir yetimhanenin açık unutulmuş kapısından
Annesiz bebeklerin ağıtlarını dinlerken

Bak gökyüzü siyah kepenklerini kapattı
Şimdi gecedir suskun bıçakların keskin yüzünde
Bilmiyorum hangi aynaya çaldırdın yüzünü
Bir yüz görümlüğü gibi açılırken toprak
Papatya fallarının insafsızlığında
Bir şair sana kelimelerden başka ne verebilir

Şeytan bile daha önceleri bir melekti
Balçıktan bir rüyanın tabirine uyandı
Sonra sen geldin hüznümün ortasına
Senin evlerin hep böyle gururdan mı yapıldı
Kendinden başka kimseyi sevmez mi kalbin
Güneyden esen rüzgarlarda üşütür
Bakma yağmurun öylece yağdığına

YAĞMURLU GÜNLER**Murat SOYAK***-Yağmur Elâ için*

gülümseyen gözleri ıslıl ıslıl
umudun yeniden dile gelişi
kuğunun son şarkısı gibi
gün batmadan evvel

yaz günlerinde damla damla
can suyu kır çiçeklerine
ömrümüzün yeşil yaprağı
adı güzel, kendi güzel

varlığın temize çekilmiş hali
göz aydınlığı bir beyaz haber
aramızda sevinci çoğaltan
yağmur elâ diye seslendiğim

MUTLAK O GÜN GELECEKTİR

Cemal KARSAVRAN

gidemezsin uzaklara
pençeleri üzerinde akbabaların
bırakmam bırakmam üzgün
sevgilerden kalan nem/sefa çiçeğim
hep yeniden açan yüreğimde
gözyaşımla büyüttüğüm

gül dalıdır ince dikenli
senden bana armağan
gün döner ben dönerim sana
bahçemde kızıl akşam
üşürüm yokluğunla
kar toplar ağustosta içim

nereye gidersin bırakıp da
nemini odaların geriye
sevmelerden sonra
bir ömürdür varlığın
yaşıyorsam bil ki
her soluğum senindir

kimi an düşsem de
seninle uçurumlara
farketmez bambaşkasın
nadide bir çiçek solmayan
mevsimsiz/lirik şarkı sesin
lodosla denizden akseden

görmesen de bilmesen de
derinliğimde yaşarsın
umut fakirin ekmeği
sen kurumuş dudağımda su
şaşıрма büyüklüğüne sevdamin
bir yanımda resmin
hayalin özlem kokusu

güneşimsin her şafakta
uzun gecelerin ardından
sinsice doğan
bir ceylan balası ürkek
sabahlara sığınan üşümüş

dil bilmez aşk
uzanır doğudan batıya
gizemli sarmaşıklara dolanan
yamacında ömrün
falezlenir göbeğinde habersiz

üzgünlüğü sırça yüreğin
her daim feryat içinde tükenişlerle
nihayettir seveni göreceğin an
mutlaka o gün gelecektir

BEŞPARMAĞIN OĞLU***Fazıl Ahmet BAHADIR***

1974 Temmuz,
Beşparmak'ta
Kurşun yağmuru.
Kim nereden bilecek,
Kaderin,
Ak kundaklar üstüne,
Kara bağladığını.
Toprak damlı,
Kerpiç evlerin birinde,
Güneşle beraber
Doğan bebeğin,
Babası için ağladığını.
Rızık Allah'tan.
O da büyüdü,
İtile kakıla.
Sırtını sıvazlayan da oldu,
Şehit yadigârıdır diye.
Yüzüne vuran da oldu,
Yoksulluğunu.
Sahipsiz suçlar onu bulurdu.
Kesseler söylemezdi,
Bilse de kimin olduğunu.
Bahtının rengiydi gözleri,
Kara lastiklerinin içinde
Ayakları çıplak.
Kendi bile unuttu adını.
Unutmasa ne olacak.
"Beşparmağın oğlu" dediler.
Öylece yürüdü namı.

1994 Temmuz,
Gecenin kıyısında vakit,
Cudi'de kahpe bir pusu.
İhanet kurşun olup yağmakta,
Keleş namlularından.
Temmuzdan Temmuza
Zaman,
Dağdan dağa taşındı kader.
Alnından yerken kurşunu,
Nereden bilecekti ki;
Beşparmağın oğlu.
Toprak damlı,
Kerpiç evinde
Güneşten biraz önce,
Oğlunun doğduğunu.
Yeni bin yılın başı.
Karayağız bir çocuk,
Toz toprak içinde
Top oynamakta.
Dokuz ya da on yaşı,
Gözleri bahtının renginde,
Ayakları çıplak.
Rahat etsin diye,
Ağalar beyler,
Öldüğü gün,
Onun da
Parsellenmiş,
Bölüşülmüş yurdunda
Mezarı kadar,
Arazisi olacak.

SEN GELİNCE***İsmail Emre ÖZER***

Sen gelince, bozkırın sarı toprağı ak güllere bulanır
Sonra kokusu yükselir de sarar elem tepelerini
Çocukların zifiriliğe doğru koşan hayalleri
Sen gelince, bir kanser gibi söküp alınır
Yeniden doğmuş bir hasta gibi
Umutların bağrına düşer mahzun kalpler
Kitapları yaprak yaprak koparan sesler
Sen gelince, kevser çağlayan ırmak olur
Taşar yüreğimin zifiri ateşine
Bilmem içime cennet mi kaçtı
Bir vadinin süt akan nehrinden
Zıplar bağrımın yıkılmaz pehlivanı
Prangalara vurulamayan bir at gibi
Sen gelince, kendi hapsolür gözlerinin
Derin kuyusunda bekleyen Züleyha'sına
Özgürlüğün canı cehenneme diyerek
Diz çöküp teslim olur, bir nefeste can vererek

GÖNÜL***Musa DOĞRUER***

Sevda ummanlarına daldı boğuldu gönül,
Ne güle ,ne bülbüle yandı yar oldu gönül.
Bir yaprak misali savruldu gitti gönül,
Bir hicran ateşinde söndü zar oldu gönül,
Gömdü sevgilerini gönül dehlizlerine,
Gönüldeki aşkına bir ağyar oldu gönül,
Varamadı vuslata Mecnunun gönlü gibi,
Gözyaşı yüreğinde bir pınar oldu gönül,
Gözlerde kanlı gıryan ummanlara çağıladı,
Bir aşkın kor narında bin yanar oldu gönül.
Sevgiliye sitemi bir tatlı busedendi,
O nazlı bakışları bin anar oldu gönül.
Teslimi; her gönülde bir arslan yatar derler,
Bu vuslat olmaz ise sana ar oldu gönül...
11TEMmuz 2019

BEDRETTİN KELEŞTİMUR'UN ŞİİRLERİNİN POETİKASI HAKKINDA

*Prof. Dr. Tamilla Abbashanlı-Aliyeva**

Kim diyor şiirin meydanı dardır
Sonu görünmeyen bir ilk bahardır.
Ne kadar şiir var, hayat da vardır,
Hayatın anlamı şiir değil mi?

Azerbaycan'ın ünlü şairi, şimdi cennetin bir köşesinde derin uykuya dalmış Hüseyin Arif şiir hakkında ne güzel şiir yazmış. Şiir Allah vergisidir, Yüce Allah her insana şairlik istidadı vermiyor, özel insanlara şairlik başarısı veriyor. Bedrettin Beye de Yüce Allah tarafından şairlik verilmiştir. Ben onu Elâzığ'da düzenlenen Nevruz Bilgi Şöleninde, Ahmet Kabaklı'nın Anma Töreninde ve Hazar Şiir Akşamlarından tanıdım. Bir de Elâzığ Valiliğinin Azerbaycan'ın Başkenti Bakı şehrinde Azerbaycan Yazarlar Birliği, Bakı Devlet Üniversitesi, Vektör Uluslararası Bilim Merkezinin birlikte düzenlediği Küçük Hazar'dan Büyük Hazar'a Türk Dünyası Şiir Şöleninde bir araya geldik. Ben ve Fırat Üniversitesinde Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tevfik Ozan'la sunuculuk yapıyorduk. Şimdi Ahmet Hocam cennette, ruhu bizlerin yanında. Hiç unutmuyoruz onu. O toplantıda ben Bedrettin Üstadımı sahneye davet ettim. Sonra ekip olarak Bakı Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Yazarlar Birliğinde toplantılara katıldık, Hazar denizinde gemiyle gezintiye çıktık ve orada da yani Hazarın ortasında mini Şiir Şöleni düzenledik. Bolşeviklerin

zulmünden, Sibiry'a'da kefensiz-duasız ölmek için kardeş ellere-Elâzığ'a penah getiren Elmas Yıldırımını hatırladık, hüznüldük:

Selam desem, rüzgâr alıp götürse,
Ağrı dağdan Alagöze ötürse,
Kür sesimi gök Hazara yetirse,
Hazar coşup zincirini kırsa oy.

Evet, Elâzığ Bakıdan uzak değilmiş. Tarihimiz, kültürümüz, dilimiz, dinimiz hep bizi birleştirir.

Bedrettin Hocam yeni basılacak kitabını bana getirdi, birlikte gözden geçirdik şiirleri. Düşündüm ki, şairimizin kitabındaki şiirler hakkında düşüncelerimi kaleme alayım. Öyle de yaptım. Şiirinin dil çok zengindir, Türkçenin bütün elvanlığını, zenginliğini, güzel kokusunu burada görmek mümkündür. Konuları titizlikle seçmiş ve konuların çoğu evrenseldir. Örneğin, vatan, millet, tarih, din, kültür vs. Bunları çok dikkatle, titizlikle şiirinin içine yerleştirmiştir. Hiçbir konu diğer konuyu "üzüyor", konular birbirini "kıskanmıyor", herkes kendi yoluyla gidiyor.

Şair şiirlerin başlangıcını kutsal bir konudan- Vatan konusundan almaktadır. Anadolu'yu Gezmek isimli şiirinde canı kadar sevdiği Anadolu'yu adım adım geziyor ve onun güzelliklerini okurlarına sunmaktadır:

Anadolu diyorsunuz

* Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı

Bir vatan coğrafyası için verilen en güzel isim.

Sade ve dupduru bir sıfat
Kars "tan Edirne "ye kadar.

Şair Harput "tan, Nemruttan, İznik, Bursa, Edirne, Harran, Pamukkale, Nevşehir, Akdeniz "den konuşur. İstanbul Yedi Tepe" de bir karanfildir- diyor, İstanbul'u övdükçe övüyor. Ve şiiri güzel duygularla bitirir:

Anadolu'yu gezmek,
Bir aşk masalı en güzel hikâye.
Büyür gözlerinizde sevdalar!
O sevda gâh Zümrüdü Anka kuşu,
Kâh Taptuka varan Yunus yokuşu!

Bedrettin Üstadım manevi değerlerimizin başında gelen dinimize de yüksek değer veriyor ve şiirinin diliyle ona övgüler yağdırır. Ey Tefekkür Dünyam isimli şiirinde İslam'ın manevi dünyamıza septiği nurdan, Medine" den, Musa'nın çilesinden, Yusuf'un sabrından söz açmaktadır. Çarpar Göğsümde Tekbir şiirinde Âdem Atamızdan söz acıyor, Manevi Vatanım şiirinde ise şunları dile getirmektedir:

Mekke, Medine, Kudüs manevi vatanım,

Gezinir semalarında, uhrevi anım.
Engüzel örtü hayatın; "Takva Örtüsü",
O örtüler ufkumdur; Ufkum da imanım.

Şair dinimizden konuşurken onun ilk defa doğduğu yerleri önce dile getirir, sonra ise dinimizi yaşatan vatan topraklarında kutsal mekânlardan konuşmaktadır. Şair Ulu Camide isimli şiirinde İslam'ı ilk kabul eden Anadolu topraklarından, buradaki kutsal mabetlerden konuşmaktadır:

Harput'ta Ulucami" de divandayım
Anadolu'da fethin dilindeyim.

Meydanlarda Sancaklı ve tuğluyum,
Canlarla, civanlarla huzurdayım.

Şair Suya Destan şiirinde de dinimize sevgisini dile getirmiştir:

Mina ile Safa'nın arasında bir koşu,
Ana yüreği titrer, zenzem yatağında su..

Şair ülkesinin manevi değerlerinden olan filozof, çok bilgili ulu insanların saygı ve sevgi yaklaşmakta, onların bu ilkenin manevi hazinesine ne kadar zenginlikler kattığını dile getirmiştir. Şair bütün dünyada ilim, irfanın manevi atası Ahmet Yesevi 'ye şiir ithaf etmiştir.

Bir büyük Veli
Ahmet Yesevi.
Ahmet Yesevi
Fethi Anadolu" dur.
Yesevi "deki ocak,
Hacı Bektaş Veli kadar,
Yunus kadar sıcak!

Bir başka şiirinde Ey! Tefekkür Dünyam "da Ahmet Yesevi, Kaşgar"dan, Nakşi Bendi "den, Farabi, İbni Sina'dan konuşur ve bunları bir daha Horasan Erenleri, Alperen ruhlu dervişler adı altında övmektedir. Malazgirt'i Düşünmek şiirinde bir daha ululardan söz açarak Balasagunlu Yusuf Has Hacib'in sohbetlerinden konuşur, onun bilgiye, hikmete, sırla yoldaş olduğunu vurgulayarak dile getirmiştir.

Bedrettin Üstadım şiirlerinde folklorumuza geniş yer vermiştir. Anadolu'yu Gezmek şiirinde baştanbaşa destanlar, rivayetler, masallar, efsaneler yurdu olan Anadolu'yu birer birer övmektedir. Şair Urfa'daki Balıklı gölden konuşur, Köroğlu destanı dile getirir, Karacaoğlan'la bağlı efsanelerden, Yedi uyuyanlardan söz açmaktadır. Adım Manastır şiirinde Orta Asya Türklerinin

baş tacı olan, soyumuzun-sopumuzun Altaylardan geldiğini kanıtlayan, Orta Asya'dan ayak izlerimizin kanıtını gösteren Manas destanını dile getirir:

Issık Gölünde mavi bir tebensüm,
Akınlarda, nal sesinde nefesim.
Sözü doğru söylemektir, hevesim,
Adım Manas, destanların mihriyim...
Şair Duy Beni Hakikat! isimli şiirinde

de efsanelerimizden örnekler sunmaktadır:

Duybeni hakikat, dinle ey gönül,
Kerem et, Aslı'na dön de gel gayrı.

Ustadm Bedrettin Bey burada Türk dünyasında özel yeri olan Aslı ve Kerem hikâyesini veya efsanesini, aşk destanını dile getirmektedir.

Şairin şiirlerinde tarihi konular da dikkatimizi çekti. Örneğin, Boşuna Dememişler isimli şiirinde Türkiye tarihinde en acılı tarihi olayımız Sarıkamış'tan konuşuyor, o Sarıkamış ki, binlerce askerimiz bir gecede buz heykel oldular, o Sarıkamış ki, ilk defa aç kurtlar insan etine doydular, o Sarıkamış ki, hayvan vagonlarında buzlu Sibiry'a götürüldüler, acıdan, susuzluktan, kirden, bittten öldüler. Vagonlardan atılıp kara batanları kurtlar parçaladı. Şair şiirinin diliyle Sarıkamış'a ağıtt söylüyor:

Sarıkamış'a, aç kapını, ben geldim,
Soğuk diyarına yüreğim saldı..

Bedrettin Keleştimur Üstadımın şiirlerinde Çağdaş Türk Edebiyatın yeni kolu olan Karşılaştırmalı Edebiyatın etkilenme kuralını ustalıkla kullanmıştır. Şair üstat şairlerin düşüncesini fotokopi değil, o düşüncelerden etkilenip farklı ve güzel eser ortaya koymuştur. Örneklere müracaat edelim. Şair Nasihat isimli şiirinde Türk-Müslüman dünyasının iki

deha şairinden etkilenmiştir. Birinci şair 11 yy. Tebriz "de yaşamış GetranTebrizi"dir. O da şiirinde:

Gezme, ey bagrı kan, bu bagda sen bar,
Bu söğüt bağında ıkı kapı var
(Azerb. Edebiyatı tarihi s.49)

İkinci etki dünyaca ünlü hümanist şair Yunus Emre'dendir.

Bedrettin Bey üstadım ise bu düşünceyi farklı şekilde bize iletir:

İki kapılı bir han,
Dediler dünyaya.

Şairin Suya Destan şiirinde Fuzuli'nin, çağdaş şairimiz Abdullah Saltoğlu'nun su şiirinin etkisini görmekteyiz.

Varlığın hakikati suyla meydana gelmiş,

Soluk alıp vermekte, arzın yatağında su.

Dalından Kopar şiirinde çağdaş şairimiz Abdurrahim Karakoç'un Mihriban şirinin etkisini görmekteyiz. O der ki lambada titreyen alev üşüyor, Bedrettin Üstadım ise der ki, üşüyen güneşi dalından kopar. İkisi de güzeldir. Mevsim Bahar Olunca şiiri de bir şarkıdan etkilenmiş sanki. Dert dolabına su ver, edebiyatla ifadesi bize Yunus Emre'nin Dertli Dolap Ne İlersin? şirini hatırlattı. Çileye Selam şiiri 20 yy. Fransız yazarı FransuazaSagan'ın Merhaba, Hüzün eserini hatırlattı, etki var, fotokopi yok, neden yok? F.Sagan bu ideanı romanda farklı şekilde çalışmıştır, B.Keleştimur ise şiirden bir farklı şekilde istifade etmiştir. Düşünceler ayrı, işlenme tarzı farklıdır.

Bedrettin Beyin şiirlerinin dil ve üslubundan (poetikasından) konuşurken onu demek lazımdır ki, gerçekten şiirlerinin dili zengindir. Burada çok sayıda

mecaz, mecazın önemli türü teşbih, образlılık (kişileşme), toponimika, deyim, arkaizm, yabancı kelimeler, neologizm, argo, sinonim, antonim vardır. Örneklere müracaat edelim Mecazlar: sırrını sözüne bulaştırma; Ölüm kusan hakikat koş peşimden-burada hem образlılık, hem mecaz var. Ölüm canlıya benzetilir; Arzın rahminde hayat kazırmış. Burada da Arz canlı olarak verilmiştir, hem de mecazı fikir; Zafer tacı giysin artık zamane-Burada zamaneyle canlılık verilmiş, düşünce ise mecazdır... En çok mecazın kullanıldığı şiir çarpar Göğsümde Tekbir şiirindedir. Şiir baştanbaşa mecaz, образlılıktır.

Dil kalbe kelepçeli,
 Dudaklar ak kanatlı.
 Seccadem taşır bütün yüreğimi,
 Yüreğim alnından öper seccademini.
 Sicim sicim ılık yağar gönlüme vs.

Bu mısraları buradaki образlılığı ve mecazı açıklamaya ihtiyaç yoktur.

Domaniç Yaylasından isimli şiirde de Eski dünya, huzuru çimlendirmekte veya şiir ismi olan Çileye Selam ifadesi de hem образlılık, hem de mecazdır.

Teşbihe örnek olarak, teşbihin bulutlara benzemesi, otağların beyaz cübbeye benzetilmesi, benzin sararmış yaprağa benzetilmesi, heykellerin nura benzetilmesi vs.

Deyimler: - Sapla samanı karıştırma; Bin ah işittim; Namert eline düşürme; Ölümlü dirimli dünya, kan-ter içinde kalmak vs. Arkaizm (eski sözlerin yeniden hayata dönmesi) rahle; sabi, rehavet; yolağa; kolcu; ökçe; muştı; berzah vs. neologizm (yeni kelime) rakım; vizyon; tuval vs. yabancı kelime-biberon; siluet vs. argo- kahpe; irin vs. Şairin dilinde hem

sinonim, hem de sinonimik çerje vardır. Bildiğimiz gibi omonim, sinonim, antonim dilcilikte leksik vahitler adlanır, dili zenginleştirir. Sinonimler bir sözün yazılışının farklı olması, manasının aynı olmasıdır. Örneğin: sinonimik çerje sabi-sefil-derbeder; masum-mağdur-çilekeş; kırık-dökük-yıkık; kahır-hasret-dert; arkadaş-eş: ılık-ateş; birlik-dirlik; kale-sur; yol-yolağa; dağ-tepe vs. Antonimler bir birine zıt ifadelerdir. Örneğin; ölüm-dirim; gece-gündüz; açıp-kapamak; içim-dışım; şah-geda; sağ-sol vs.

Şiirlerde bol miktarda toponimika vardır. Toponimika dilcilikte yer, mekân isimlerine denilir. Şair şiirlerinde Anadolu, Issık Göl, Groznı; Ulu Cami, Domaniç; Edirne, Üsküp; Kosova, Varna, Bosna vs. yer isimleri, yani toponimler kullanmıştır.

Evet, böylece, Elazığlı şair Bedrettin Keleştimur Üstadımızın şiir Gülistanındaki gezintimiz sona yaklaştı. Şairimize öncelikle sağlık, huzur, mutluluk dileriz. İlhamının Fırat nehri gibi coşmasını Hazar dağı gibi zirveye ulaşmasını, Küçük Hazar gibi dalgalarının şaha kalkmasını dileriz. Saygı ve sevgi ile kalınız. Ve sözümü Azerbaycan'ın ünlü şairi, şimdi cennette olan Samet Vurgunun şairler hakkında yazdığı, Şair Ne Tez Kocaldın Sen? Şirinin mısraları ile bitirmek isterim:

Saç ağardı, ama ne gam,
 Elimdedir hala kalem.
 Saç ağardı, ama yürek
 Alevlidir evvelki tek.
 Biliyorum, demeyecek,
 Bir sevgilim, bir de vatan,
 Şair, ne tez kocaldın sen?

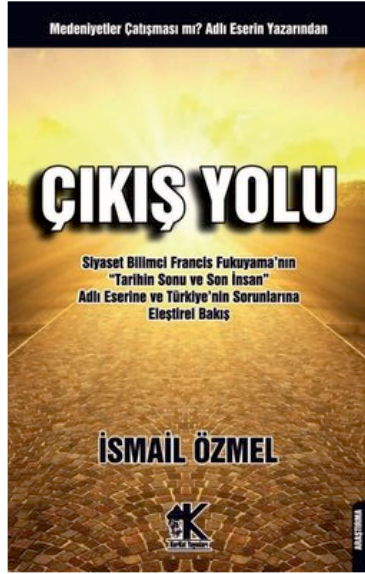
BİR CUMHURİYET AYDININDAN YOL HARİTASI

Nur N. ÖZMEL

İsmail Özmel, Çıkış Yolu Siyaset Bilimci Francis Fukuyama'nın "Tarihin Sonu ve Son İnsan" Adlı Eserine ve Türkiye'nin Sorunlarına Eleştirel Bakış, Korkut Yayınları, Aralık 2022 Ankara, 288s.

Duayen şair, yazar ve araştırmacı, İsmail Özmel küresel salgın döneminde kaleme aldığı "Çıkış Yolu" adlı kitabı ile bir çok meseleye parmak basmaktadır. Birbirinden farklı gibi görünen aslında derin bağları bulunan onlarca konu, bu kitapta, okurla sohbet tadında karşımıza çıkıyor. Hem salgın günlerinin atmosferi hem ülkemiz ve dünya sorunlarını yerelden evrensele taşıyan bilgece bakışı önemli saptamalar içermektedir.

Kitapta komple teorisinden, güncel gelişmelere ilişkin yorumlara, medeniyet, demokrasi, laiklik vb temel konulara uzanan geniş bir yelpaze ile karşılaşmak mümkün. Yazar Fukuyama'nın "tarihin sonu" söylemine atıf yaparak aydın birey olmanın vicdani borcunu ödeme gayretinde olduğunu da belirtir. "Yola çıkana ümitsizlik yakışmaz" (s. 17) sözleri bu bakımdan kanıt

niteliğindedir. Bu görüşten hareketle değindiği konular da oldukça çeşitlidir. Kişisel tecrübelerinden beslenen güncel bakışı bu çeşitliliği zengin kılmaktadır. Kitaptan örnek olarak seçtiğimiz bazı başlıklar bu zenginliğe örnek olacaktır: "Yasalara Uymak Mecburiyeti", "Devlet Adaletle Ayakta Kalır", "Ülkelerin Rejimini Hukuk Düzeni Kurar", "Fukuyama Küçük Bir Ülkenin Vatandaşı Olsaydı",

"Fukuyama Ortadoğu'da Bir Ülkenin Vatandaşı Olsaydı", "Başkasının Derdiyle Dertlenmeyen İnsan". Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Yazar kitabın ilerleyen bölümlerinde düzenli olarak takip ettiği gazetelerden derlediği güncel olayları yorumlamış, Türkiye'de eğitim, düşünce ve sanat hayatındaki açmazlara değinmiştir.

Okuyucu kitapta, İsmail Özmel'i yüz yıllık Cumhuriyetimizin yetiştirdiği bir aydın olarak görecektir. Bu aydın küresel dünyanın farkındadır ve gelişmeleri yakından takip eder. Ülkenin dünyadan soyutlanamayacağı gerçeğini kabul etmiş olmakla birlikte önceliği ülke çıkarlarını gözetmek olmuştur. Kitap bu bakımdan ayrıca okunmalıdır.

Düşünce kırıntıları: İSMAİL ÖZMEL HATIRLATIYOR:1

Siz ayrılıkçı hareketlerin Türkiye içinden mi kaynaklandığını sanıyorsunuz? Hem ülkeyi yöneten anlayışın en yakını eliyle, Türk milletini etnik bir noktaya taşımayı bir sanat gösterisi içine sığdırmak ve gönüllü hizmetkârı haline getirmek basit bir aklın ve basit bir mantığın eseri olabilir mi? Ama büyük bir programın parçası olduğundan da kuşku duymuyoruz. Bilgiden yoksun akli ve mantığı ufalayan, kullanan bir hünere sahip olduğunu da bilmek durumundayız. Bu kurguyu vakıf yönetimine ve vatandaşların bir kısmına yutturan akıl, birikimli bir zekâdır ama Türkiye'nin ve Türklerin lehine(iyiliğine) bir hareket değildir. Darmadağın bir Türkiye hayali kuranlara gönüllü hizmet ettiren zekâ, birikimli bir zekâdır ve hedefini unutmamaktadır. Alet olanların bilgi ve bilinç eksiklerinin olduğu da bir gerçektir.

Bu tuzağa düşmüş bir aklın, iyi yetişmiş, iyi ve çağa uygun eğitim almış, yetişkin bir kültürün sahibi olmadığı söylenebilir. Bakınız böyle bir tuzağı, milli eğitim temel yasanının temel

unsurları ile bezenmiş bir programla, genel kültür liselerinden mezun olmuş bir kişi, buradaki kavram karmaşasını sezerdi ve alet olmazdı. Türklerin tarihi sporları deseydik, mesele kalmazdı.

Musiki bahsi de böyledir, etnik kavramı milletimiz için bir tuzak kelimedir. Çağdaş milli Kültürü esas alan görüş daha birleştirici ve daha munistir, daha medeni ve daha insanidir. Milletimizi etnik unsurlar diye lif lif çözmeye çalışan anlayışların; ister fert olarak, ister yayın organı olarak, ister siyasi parti olarak; Türkiye'nin çıkarlarına uygun uyanık bir mantığın ve yapıcı, geliştirici bir mantığın eseri olmadığı açık bir gerçektir.

Devleti kuran iradenin devamı olduğunu unutmadan, Türkiye Cumhuriyeti devletini kuran millet, devletine sahip çıkmanın bilinci ile meselelere bakmayı ve değerlendirmeyi bir prensip olarak kabul etmesi gerekir. Beraberce, huzur içinde yaşamaya devam edeceksek bu bilinci diri tutmak zorundayız.

TÜRKÇEYE SEVGİ VE SAYGI:

Adil İZCİ

Bir bakan, toplantıya katılanlara sesleniyor:

"Kıymetli hâzirun!"

"Değerli" varken "kıymetli"yi yeğlemesini bir yana bırakalım, "hâzirun" ile sözlerine bir ağırlık kattığını sanıyor olmalı bakan bey!

Tüm kanallar aynı bilgiyi veriyor: "Galata Köprüsü, bakım nedeniyle, Karaköy istikametinde trafiğe kapatıldı."

Arabın "istikamet"i yerine dilimizin "yön"ü yeğlenemez miydi?

Öyle sanıyorum ki bir yetkili "istikamet"i kullanınca, artık kimsenin usuna bunun Türkçesi ne olabilir sorusu gelmiyor!

"İlgi", "ilgili" sözcüklerimiz

dururken "alaka", "alakalı" diyen diyene! Peki doğru seslendiriliyor mu? Hayır, hemen herkes tüm "a"ları kalın söylüyor!

Aynı sorun, "lazım"da da var. "a"yı ince okumak gerekiyor ya, kimin umurunda? Türkçesi "gerek", "gerekli"yi kullansa kimse bu hatayı yapmayacak.

Yine son günlerde sık duyar olduk: Polis, kaçak göçmenleri "deport ediyor!" "Sınırdışı etse" olmaz mı?

Polis, olay yerine "intikal ediyor"! Neden? Olay yerine "gitse", olmaz mı?

"Bunun haricinde" demeyi de pek seviyoruz. "Bunun dışında" desek, olmaz mı? Hor mu görülürüz?

CAHİT SITKI TARANCI'NIN “Maziyi yâda daldığım zaman” ADLI ŞİİRİNDE AHMET HAŞİM KOKUSU MU VAR?

İsmail ÖZMEL

“Maziyi yâda daldığım zaman,
Renkler belirir tâ uzaklardan:
Mavi, kırmızı, beyaz ve siyah;
Her renk ayrı bir hatıradır ah!...
Renkler renklere renkleri ekler,
Olurken içim renklere mahşer.”

Tarancı, dört bölümden oluşan ve birinci mısraları tekrarlayan “Maziyi yâda daldığım zaman” başlıklı şiirin farklı bir ses algıladım, bilmem siz de bu duyguyu paylaşacak mısınız? Sanki bu şiiri ile yakaladığı ahenk farklı bir duygu dünyasını, farklı bir üslup ile anlatıyor. Maziye daldığı zaman bambaşka bir dünya ile karşılaşıyorum, bu dünyanın konuştuğu dil renklerdir ve renklerden meydana gelen bir dünyadır. Bu renkler göz alabildiğine uzaklardan başlar çok yakına kadar gelir. Artık renkler yavaş yavaş farklılaşır mavi, kırmızı, beyaz ve siyah olmaya başlar. Sanki çocukluk günlerinden başlayan renkleri ve hayat şartlarını farklı sembollerle anlatarak okuyucuya bu değişken dünyanın bir yüzünü anlatır gibidir.

“Her renk ayrı bir hatıradır ah!”

Her rengin ayrı bir hatıra olduğunu yani yaşanan hayatın safhaları olduğunu, bu renk serüvenin sonunun nasıl geleceğini kimse bilmez, bazen ümit doludur beyazdır, bazen de

ümitlerin azaldığı siyah.

“Renkler renklere renkleri ekler,
Olurken içim renklere mahşer.”

Renklerin renklere renkleri eklemesi, bu birbirini takip eden hayat gösterileri öyle birbirlerine bağlı öyle birbirlerini takip ederler ki, sanki renklerin diriliş gününün içimde olacağını bana hissettirir. Renklerin yeniden dirilişi belki benim içimde olacaktır der gibidir.

Bu şiirin tamamını okuyup düşününce biraz farklı bir Haşim şiirini okuyor gibi oluyorum. Başka bir ifade ile bu şiirinde Tarancı farklı bir sayfa açmıştır diyebilir miyiz?

II

“Maziyi yâda daldığım zaman,
İçimde sanki sesten bir orman:
Koşan, haykıran, çırpınan sesler;
-Her ses ayrı bir hatıra besler!...
Sesler seslere sesleri ekler,
Olurken içim seslere mahşer.”

Seslerle meydana gelen bir orman düşününüz. Bu yekpare bir sesler topluluğu değil, hayatın çeşitli dönemlerinde ve çeşitli sahalarında ortaya çıkan koşan, haykıran, çırpınan sesler. Bilmelisiniz ki her ses insan hayatının bir dönemini anlatır, onu simgeleştirir, öyle yalınkat bir çılgılık değildir. Bu sesler silsilesi öyle bir devamlılığa varlık kazandırır ki ta içimde

seslerin mahşeri oluşana kadar devam eder.

III

“Maziyi yâda daldığım zaman,
 Tüter içimde eski buhurdan.
 Gizliden gizli genzime dolar,
 Kokular gibi hep hatıralar;
 Hâtıralarla aklımı çeler,
 Eski bahçeler eski bahçeler!”

Şair içinde devamlı olarak tüten bir buhurdan olduğunu, bu halin çok insanda aynı serüveni yaşadığını, bunun biraz da insani ve genel bir durum olduğunu, severken içim kaynadı, nefret ederken içime sığdıramadığım dediği bir ruh halini anlatıyor olamaz mı? Nazarlık için tütsü yakarlar ya işte o tütsü kokusu gibi hatıralar genzime dolar ve aklıma en olmadık zamanda eski bahçeleri hatırlatır. Hatıraların kolay kolay insanı terk etmediğini, onun hiç olmazsa kokusunun devam ettiğini anlatır gibidir.

IV

“Maziyi yâda daldığım zaman,
 Nasıl olur da ölmem ki bazan,
 Hafızam durur, kaybolur yollar
 Ve sonra birden içime dolar,
 Daire gibi genişler sükut,
 Der: “İçimde kal, hepsini unut!”

“Maziyi yada daldığım zaman” şiirin akıp gittiği vadi, her noktada hatırlananlar bazen insanı sanki ölümün kenarına getirir ve orada durur. Şair nasıl olur da böyle büyük anıların ağırlığı altında ölmediğine şaşar kalır. Hafızası böyle hallerde; o ölümün kıyısındaki duruşunu; sakince sürdürür ve kaybolan yollar gibi sessizlik her tarafı kaplar, bu sessizlik adeta ey hatıralar içimde kal ve mümkünse hepsini unut. Çünkü bu anılar seni olmadık iklimlere, olmadık duygulara ve renklere taşımaya devam eder. 04.11.2022

SONUÇ BU

Fikret DİKMEN

El aya gidiyor bırak uykuyu
 Terse akar oldu ırmağın suyu
 Kör Kazım'a kör kazmayla kör kuyu
 Bile bile kazdırırsan sonuç bu

Sen kuru ekmeğe şükür ederken
 Yutkunur durursun el malı yerken
 Sarraf mücevhere paha biçerken
 Bir bilmeze bozdurursan sonuç bu

Kız verirsen ellisinde kocaya
 Aya bakıp gündüz dersin geceye
 İki dinli üfürükçü hocaya
 Sahte muska yazdırırsan sonuç bu

Bilemedik soysuzların soyunu
 Kurtlara emanet ettik koyunu
 Dibi delik kapta hamur suyunu
 Yaş odunla kızdırırsan sonuç bu

Fikret sakın değer verme paraya
 Sahtekârı asla alma araya
 İyi olmuş kabuk tutmuş yaraya
 Otlar sarıp azdırırsan sonuç bu

KIBRIS'I İYİ OKUMALIYIZ

Bedrettin KELEŞTİMUR

Cumhuriyetin 100. yıldönümündeyiz.
Bu millet dört nesil boyunca en fazla,
"Kıbrıs' konuştu!"

Kıbrıs ile Anadolu arasında çok derin
hassasiyetlerin tarihi varlığına şahit
oluyoruz.

Ve bu bağın asla yıkılamayacağını da
ayan beyan aşikâr olduğu görülmektedir.

Kıbrıs Barış Harekâtının üzerinden
49 yıl geçti...

Milli Mücadele tarihimizin özündeki
mayanın bir daha Yavru Vatan Kıbrıs'ta
çalışmasıydı!

20 Temmuz 2023 tarihinde Ercan
Havalimanı yeni terminal binası açılışı
Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Ersin Tatar
tarafından yapıyordu!

10 milyon yolcuya hizmet edecek
kapasitedeki havalimanının açılması şu
âleme bir çağrıydı!

"İnadı bırakınız... KKTC'ni artık
tanıyınız!"

Bugün 20 Temmuz!

Kıbrıs Barış Harekâtının, 49.
Yıldönümündeyiz...

Bu harekâtın ismine, "Barış ve Huzur
Harekâtı" demişiz!

Kıbrıs Türk'ü, bir büyük "katliamdan"
"ENOSİS" gibi bir büyük belâdan,

"Kıbrıs'ın Yunanistan'a İlhakını"
önlemiştir...

Kıbrıs'ta, 1963 Kanlı Noel'i
unutulmadı!

ABD Başkanı'nın 5 Haziran 1964
Tarihli, iltifattan tamamen uzak, o kaba ve
taassup kokan,

"Johnson Mektubu" da unutulmadı!

AB'nin, "Kıbrıs Dayatmaları" da
unutulmadı, asla ve kata unutulmayacak.

Tıpkı İnebahtı Bozgununda olduğu
gibi,

"Gemilerimiz yakılmış, maddi
kaybımız büyüktür!"

Sokullu'nun tarihe geçen o
muhteşem 'derya manası' sözleri;

"Onlar bizim gemilerimizi yakmakla,
sakalımızı tıraş etmişler;

Biz onlardan Kıbrıs'ı almakla,
kollarını kesmişiz...

Tıraş edilen sakal bir daha ve daha
gür olarak yerine gelir,

Ama kesilen bir kol bir daha yerine
gelmez!"

Kıbrıs Ada'sı, coğrafi yapı olarak
incelendiğinde;

Anadolu'nun bir parçasıdır!

Türkiye'ye 65 km uzaklıkta... İsrail'e,
267 km, Mısır'a, 418 km,

Yunanistan'a ise 965 km uzaklıktadır.

Kıbrıs tarihinde hiçbir zaman, "Rum
Adası" olmamıştır!

Bu tarihi realite değişmeyecektir de!

Kıbrıs'ta, İslam Fütuhâtı vardır;

Peygamberimizin halası,

"ÜmmüHaram'ın makamı" oradadır.

1571 yılında fethin sembolü, "Selim
Camii" oradadır.

Kıbrıs, 1571 tarihinde, Sultan Selim Döneminde fethedilir...

Kıbrıs'ın Fethini, Hz. Muaviye Dönemine kadar götürebiliriz.

Kıbrıs'ın önemi nerede başlıyor; Stratejik Konumundan!

Türkiye'nin güvenliği açısından Kıbrıs, Yüzen bir gemiyi andırıyor!

Kıbrıs Adası'nın sahiplerinin değişmesiyle birlikte,

"Akdeniz'de hâkimiyetin sahipleri de..." değişmiştir!

Bizler Kıbrıs'a, "Yavru Vatan" dedik! Sevgimizin sıcaklığını bu ifade de okuyabilirsiniz...

"Yavru Vatan" Kıbrıs'ımız, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" adıyla, "15 Kasım 1983" tarihinde,

Batı dünyası içine ne kadar sindirememişse de,

"Hür, Bağımsız ve Müstakil bir Devlet" oluyor.

Bu tarihlerden itibaren, Kıbrıs, "Iraklılaştırılmak" dan kurtarılıyor!

Kıbrıs Meselesi ilk defa, 1948 tarihinde;

Hürriyet Gazetesi tarafından Türkiye'nin Gündemine taşınır!

O gündem, artık bu milletin "olmazsa olmazları" arasındadır!

Bizler, "Zürih ve Londra Antlaşmasıyla" "11 Şubat 1959 tarihinde..."

Kıbrıs'a, "Hak ve Müdahale Yetkisini..." aldık.

Bu vesileyle dönemin Dışişleri Bakanı,

"Fatih Rüştü Zorlu'yu da unutmayacağız!

Ve Dr. Fazıl Küçükleri Ve de, ismi Kıbrıs ile 'özdeşleşen'

Bir büyük kahraman, Rauf Denktaş'ı da, unutmayacağız!

Kıbrıs'ı bizlere vatan yapan, "şehit ve gazilerimizi" de unutmayacağız!

Bugün, "20 Temmuz 2023"

Tarihin en kutlu sayfalarından birisi olarak, daha nice yıllar anılacak,

Ve hatıralarıyla birlikte yazılacaktır.

Bir seda yükselecekti, Kıbrıs semalarından;

"Feryadını aldık ey güzel gazi

Hasretinde kaldık, ey şanlı mazi

Ezel türküsünde, Yavru Vatan'ım;

Hak katında koca Türk'ün niyazı..."

Fransız tarihçi Albert Sorel; "Türkler, Avrupa'ya ayak bastığı ilk günden itibaren 'Şark Meselesi' fiilen doğmuştur!"

Şark Meselesinde, iki önemli safha vardır;

Birinci Safhası, 1071-1683 yılları arası ki, bu dönem Türklerin 'fütihat asrıdır...'

Avrupalı bu döneme, Türk Dünyasının 'taarruz dönemi' ismi ile değerlendirir...

1683 tarihinden itibaren başlayan dönemi ise, Avrupa'nın, 'taarruz dönemi'

Türklerin ise, 'savunma Dönemi'dir!

'Şark Meselesi' batı dünyasının bu milletin varlığı ve hâkimiyet coğrafyası üzerindeki, niyetinin adından başka bir şey değildir!

Onlar, utanmadan ve de sıkılmadan içlerinde taşıdıkları kötü niyetlerini sıkça dışa vuruyorlar.

Onlar, bu coğrafyada, utanmadan ve sıkılmadan tarih boyunca da,

‘emperyal niyetlerine maşa olarak...’
 kâh Rumları, kâh Ermenileri, kâh
 Arapları,

Ve kâh diğer unsurları kullanıyorlar!
 Kullandıktan sonra ne yapıyorlar, ‘işe
 yaramaz’ ifadesiyle tarihin çöplüğüne
 atıyorlar.

Kıbrıs, Batı’nın düşündüğü gibi
 olmadı... Ve inşallah olmayacak da!

**KIBRIS, ANADOLU’YU ÖRNEK
 ALIYOR! (20 Temmuz 2020)**

Kıbrıs’ta ki, ‘mücadele tarihi’
 Anadolu’ya ne kadar benziyor!

Anadolu’nun işgal edildiği, bu millete,
 “Mondros Mütarekesinin” ağır şartlarının,
 dayatıldığı bir dönemde; bu milletin
 özünde bir, “milli direniş örgütü”
 oluşuyordu!

Tarihte bu örgüte, “Kuvva’yi Milliye”
 Günümüz ismiyle, “Ulusal Milli
 Güçleri” ismi veriliyordu...

Tarih yapraklarını şöyle bir
 çevirdiğinizde,

27 Temmuz 1957 Tarihinde; “Kıbrıs
 Türk Mukavemet Teşkilatı” kuruluyordu!

Anadolu’da, “emperyal güçlere”
 karşı örgütlenen insanımız,

Kıbrıs’ta, aynı maksatları taşıyan
 “e m p e r y a l g ü ç l e r e k a r ş ı”
 örgütleneceklerdi.

Kıbrıs Barış Hareketinin başarıyla
 gerçekleştirilmesinden sonra bu “tarihi
 yapılanma...” 1 Ağustos 1976 tarihinde,
 “Türk Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığına”
 dönüştürülecektir.

Bilindiği üzere, “Kıbrıs Mukavemet
 Teşkilatı”(TMT) üyelerine, “Mücahit” ismi
 denilmekteydi!

20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış
 Harekâtı Yapıldığı Tarihte, Kıbrıs’ta,
 “17.151” mücahit bulunuyordu.

Kıbrıs’ta, “mukavemet teşkilatının”
 kurulmasında, dönemin Dışişleri Bakanı
 Fatih Rüştü Zorlu’nun da, “Emekleri” ve
 de, “manevi destekleri” vardır!

TMT’nin tarihi kurucuları arasında
 kimler vardır; “Rauf Denktaş, Dr. Burhan
 Nalbantoğlu ve M. Kemal Tanrısevdi”

Kıbrıs Mukavemet Teşkilatının
 “marş” gibi sloganı,

“Hareketten Bereket, Bereketten
 Kuvvet Doğar,

İleri Arş İleri, Türk Hiç Dönmez Geri”
 Kıbrıs’ta, “ENOSİS” e, yani, “Ada’nın,
 Yunanistan’a ilhakına” karşı bir mücadele
 vardır.

Bu mücadele yıllarca, Türkiye’de,
 “meydanlarda da” dile getirilir;

“Ya Taksim, Ya Ölüm”

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, bu tarihi
 taksimi, “Hayatiyete” geçirecektir.

Kıbrıs’ta, “Türk Mukavemet
 Teşkilatının” kuruluşunun üzerinden, “66
 yıl”

Kıbrıs Barış Harekâtının Üzerinden,
 “49 yıl” geçmiştir.

Kıbrıs’ta artık, “geriye dönüş” söz
 konusu olamaz!

Kıbrıs’ta, artık “geleceğin kurgusu”
 temel faktör olarak alınmalıdır.

Sözün Özüne gelecek olursak,

Kıbrıs ve Anadolu, “fiziki
 coğrafyası...” kadar,

Siyasi Mücadelesi birbirine o kadar
 çok benziyor ki!

O benzerlik, her iki coğrafyanın da;
 stratejik öneminden kaynaklanıyor.

Öykü

SAHA

Şakir MUSALLİ

Okulun önündeki beton saha bizim ezeli oyun alanımızdı. Son ders zilinden sonra yemeğe kadar arada en küçük bir an kırıntısını bile ziyan etmeden hemen takımları kurar, bu kısacık hayatın bir tatbikatı olan futbol maçına okey taşlarını ustalıkla dağıtan hokkabaz elleri gibi başlardık. Gün boyu derslerden patates çuvalı gibi olur olmaz olmaz tüm bilgilerle ağırlaşan beynimiz bu gavur icadı oyunla tüm dertlerden uzaklaşır, parka koşan günahsız bebelerin tasasız gülüşleri ile yüzlerimiz donatılırdı.

Bazen yirmi dakikalık atölye molalarında bile bölümler hemen takımlarını çıkarır, içimizde kabaran rekabet hissi bir şekilde ortaya dökülürdü. Lacivert, kahverengi ve açık mavi önlüklü öğrenciler sosyal hayatın katmanları gibi birbirinden ayrılırdı. Hayatın kim bilir hangi acılarına düşer olan, oradan buradan yırtılmış, yanmış, bir zamanlar her önlük gibi tertemiz, düzgün olan bu elbise artığı ömrünün son demlerinde cebindeki son barutu atacak bir nefer gibi hayata tutunurdu. İyi nişanlanmış bir top bu gariban önlüğün eteklerine sarılır, bir takımı kahredecek bir gole engel olurdu. En küçük bir lekenin bile uzaktan trafik ışığı gibi sırttığı tertemiz önlüklü elektrik bölümü öğrencileri kaçan bu golle yıkılır, kısacık olan bu molada atölyeye neşe ile girme fırsatından mahrum olurdu. Kaçan

pozisyonlar, atılan goller, maçı kurtaran minik dokunuşlar bir spor programı gibi didik didik edilir, zihin kamerası ileri geri sardırılarak saatlerce pozisyon tartışılırdı.

Tabi, maçları hocalarımız bir köşeden didaktik gözlerle izler, bu yetişkinliğe adım adım yükselen gençlerin yüreklerini kaplayan coşkunun alevleri ile mazinin unutulmuş bir köşesinde öylece uzanan bir anıyı tutuşturur, yüreklerinde ya çocuksu bir gülümseme ya da bir hüznün tabakası iniverirdi. Bu maçların heyecanı ile çocukların yüzlerindeki maskeler bal mumu gibi erir, bu tutkunun şerareleri içlerindeki madeni ortaya dökerdi. Bütün ömürlerini altınlara ayar vermekle geçiren usta sarraflar gibi, bir köşeden, gerçekleri örten tüm elbiselerden sıyrılmış, anadan üryan ruhları bir biyolog titizliği ile inceliyorlardı. İnsanların maskelerini soyan bu efsunlu futbol maçları sayesinde öğrencilerin karakterlerini çözmede hipnoz seanslarından daha doğru veriler sağlanabiliyordu.

Defalarca budanmasına rağmen her sene aynı inatla hayata tutunan söğüt ağacı, oğlunu her antrenmana sabırla getiren bir anne gibi maçlarımızı izlerdi. Ağacın yanında nadir çimlerin dirildiği toprağa, atölyede özenle hazırladığımız “Çimlere Basmayın” tabelalarına uyarak topraklara basarak giderdik. O dönem Türkiye’inde her şeyde olduğu gibi kağıt

üstünde çoktan açılmış, nice mezunlar vermiş ancak bir türlü kendi binasına kavuşamamış, bizim okulun üst katına iç güveyi gibi sığınmış yüksekokulun öğrencileri de okul sonlarında bizim oyunlarımıza katılırlardı. Bizden sadece üç- dört yaş büyük olan bu öğrencilerle, biraz onlar küçülerek, biraz da biz büyüyerek orta bir yolda buluşurduk. Ah bu oyunlar nelere kadir! Zamanla bu büyük küçük ilişkileri kaybolur, bu maçın heyecanı ile hepimiz samimi arkadaşlar olurduk. Tabi maçtan sonra herkes bilitizam kendi maskesini takar, hayatına devam ederdi. Kornere çıkan topu yakalayıp hayali köşe gönderine yerleştirdikten sonra en ince hendese hesapları ile havada süzülen F 16'yı bile düşürecek bir trigonometriden sonra topa en artistlik vuruşumla gerildim. Top havada bir kavis çizecek ve uzak köşeden bu seyyar iki taştan müteşekkil kaleye girecekti. Daha topa vurmadan alkışlara ve tezahüratlara hazırdım. Topa en iyi vuruşumla dokundum. Top yükseldi ama havada yay falan çizmedi. Direkt bizim kale tarafında doğru hedefine kilitlenmiş bir füze gibi yöneldi. Kalenin önünde ağzı açık kuşlar gibi top bekleyen arkadaşlar bizim kaleye doğru süzülen bir topun şaşkınlığından sonra kalemize doğru koşturmaya başladı. Pembeye boyanmış, uçan bir fil ya da çölde kumların üzerinde seke seke koşturan bir balık görmek nasıl bir sersemliğe yol açarsa bu garip memlekette eğlenmeye çalışan bu gençlerin bakışlarında da o şaşkınlığı gördüm. Arkadaşlarımın yüzleri bile

hayalimden silindi ama o şaşkın bakışlar aklıma geldikçe gülmekten kendimi alamıyorum. Bir süre sonra her futbol maçında sıklıkla yaşayabileceğimiz gibi yine korner oldu ve ben aslında dünyada var olmayan ama faraza çizilen meridyen daireleri gibi bizim korner çizgisine topu koydum. Espri zekası diğerlerinden daha çok gelişmiş bir yüksekokul öğrencisi ülkeyi fethetmeye giden yeniçeri gibi kalenin ağzından bağıırıyordu:

-Taca vur, avuta vur, nereye vurursan vur ama sakın bizim kaleye vurma!

Atelye molaları, eski önlükler, nice yazılı dolu haftalar, güldüğümüz, ağladığımız, canhıraş futbol maçları, öğrencilerin kalitesiz makinelerinden dökülmüş fotoğraflar da olmasa yüzlerini unutacağımız arkadaşlarımız, öğretmenlerimiz zaman süzgecinden birer birer aktılar. Kimi tatlı, kimi acı bir anı izi olarak kaldı. Çocukların oyun içindeki maskesiz tavırlarının büyüyünce hayatta nasıl ortaya döküldüğünü, şaşkınlıklar içinde gördüm. Özellikle mülteci çocuklarının bir türlü oyun kuramadıklarına, zor şer kursalar da oyunu sürdüremediklerine hayretle şahit oldum. Ne zaman en ince hesaplamalara, en ince ayrıntısına kadar planlanmış işlerin bir anda aksiyamel ile sonuçlandığını görsem yanlışlıkla bizim kaleye doğru giden topun peşinden koşturan arkadaşların yüzlerindeki şaşkınlık aklıma gelir. Bir gün beni yolda bir başıma yürürken kendi kendime gülerken görürseniz şaşırmayın.

DERKENAR

Ali İhsan KOLCU

Kütüphanemde kitaplarımı karıştırırken Erdal İnönü'nün anılarına denk geldim. Kitabın 2. cildinde şu satırlarla karşılaştım.

"Hatay'ı Niye Aldınız?

ABD'de doktora öğrenimi yaptığım sırada, 1948 yılının yaz tatilinde yurda geliyordum. Uçakta yanımda oturan gençle konuşmaya başladık. Suriyeliymiş.

Üniversite öğrenimini tamamlamış olarak yurduna dönüyordu. Önce Amerika'da yaptıklarımızı birbirimize anlattık Sonra genel politika konularına, dünya olaylarına geçtik. Hemen her konuya benzer şekilde yaklaştığımızı gördüm.

Söyleşimiz sıcak bir hava içinde devam etti. Sonunda Türkiye-Suriye ilişkilerine geldik. Ben tarihten gelen bağlarımızı hatırlatarak, hiçbir Türk vatandaşının

Suriyelilere karşı dostluk ve işbirliği beklentisinden başka bir duygu beslemediğini, içtenlikle inanarak söyledim. O zaman birdenbire yanımdaki gencin yüzü ciddileşti ve bana, "Öyleyse niye Hatay'ı elimizden aldınız?" dedi. Ben şaşırdım,

"Bu da nereden çıktı?" havası içinde, "Bu konu Fransızlar döneminde uzlaşmayla çözüldü, biliyorsunuz," dedim. "Fransızlar da, siz de hakkımızı yediniz," dedi.

Onun üzerine, "Niye öyle söylüyorsunuz? o zaman bir plebisit yapıldı, halkın isteğine göre karar verildi," dedim. Omuzlarını silktili, "Öyle plebisit olur mu?" dedi ve konuşmamız da bir iki cümleyle sona erdi Böylece bir şeyi öğrenmiş oldum:

O zaman Suriye'deki okullarda gençlere, Hatay'ın Suriye'den haksız yere alınmış bir toprak parçası olduğu fikri aşılanıyordu. Bugün de durumun değiştiğini sanmıyorum. İki komşu ülke arasındaki ilişkilerin bir türlü düzelmemesinin temel nedenlerinden biri işte bu yaklaşım. Tarih eğitime yerleştirilen ayırıcı öğelerin etkisinden hiçbir zaman kurtulamıyorsunuz." (Erdal İnönü, Anılar ve Düşünceler, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 2007, c.2, s. 21)

Not: Plebisit: Devletler hukukunda bir yerde yaşayan halkın hangi devlete bağlanmak istediğini belirtmesi için başvuru olan oylama.

Tehlikenin farkında mısınız?

ZAMAN EZGİLERİ'nden

Adil İZCİ

II

Gecenizi dinledim:
Gül (de) dağılıyordu
Benimse en acı sesim:
Hey! Dur zaman nereye?

Ve avuntu: Zaman ezgileri
Çok yaşlı öyle yaşlı
Bir ağacın alt dalları ki
Savrulanları az daha tutmak
Toprağa düşmeden...

Zaman ezgileri:
Güzel gözkapaklarım benim.
Her birinizde aynı dipnotu:
Mavinin gece sesidir hüzn

Ve "insan aşklarının külüdür."
("İnsan aşklarının külüdür" –
Hulki Aktunç)

III

Bahar bu düşbahar bile
Yanınızda eski bir sevgili belki
Öylesiniz
Işıltılı yeşiller arasında
Bir su perisi nasıl dolaşır

Ki ne görse ürperiyor
Yapraklar bütün gizil kuşlar
Hepsi ayrımında güzelliğinizin

Siz ve bahçe: Ne çok benzerlik
Işıkla gölge hep değişen...
Ne zaman menekşeler olsanız
Derleyip uzağınıza koyuyorum
Hüzün onların işi...

Sonra yeni doğmuşum bilincim yok
Her şeyi yüzünüzden seziyorum
Ben ki uykularda da çekemem
Sizden gözlerimi bir türlü

Su yine benim en sevdiğim:
Işıkla gölge hep değişen...
Zamanın ellerini tutuyorum.

100 yaşında aramızdan ayrılan
Füsunkâr Bir Kalem Sahibi Romancımız
PAKİZE BAŞARAN

Abdullah SATOĞLU

Özellikle 1950’li yıllardan itibaren; Pürüzsüz ifade ve üslûbuyla, daha çok halk motiflerini işleyen, kıvrak ve füsunkâr kalemiyle gönülleri fetheden değerli romancımız Pakize Başaran, 12 Haziran 2023 günü, tam 100 yaşında hayata gözlerini yumdu. Pakize Hanım, kadın romancılarımız arasında, gerçekten mümtaz bir yer alan yazarlarımızdandı. Ne var ki, bir kısım gailelerden sıyrılıp, büyük haz duyduğu ve hayatına renk veren kültür alanında, daha fazla meşgul olabilme imkânı bulabilseydi, sanat kabiliyeti, zekâsı, aşkı ve bitmeyen enerjisi ile edebiyatımıza daha yararlı olabilirdi... Kendisini, gazeteci arkadaşımız Aydın Nisari vasıtasıyla gıyaben tanımış ve o yıllarda, Kayseri’de çıkarmakta olduğumuz “Hâkimiyet” gazetesinde yayınlanmak üzere, romanlarından birini lûtfetmesi dileğinde bulunmuştuk. Bir hafta sonra, “Meçhule Giden Yol” isimli romanını, gazetemizde tefrika edebileceğimizi belirten 3 Aralık 1962 tarihli mektubunu aldığımızda, duyduğum sevinç ve heyecanı, şu anda yaşıyor gibiyim...

Yazışmalardan hemen sonra,

şahsen tanışmak ve teşekkürlerimi sunmak üzere, İstanbul’a gittiğimde kendilerini ziyaret etmiştim. Eminönü-Bahçekapı’daki İstanbul İkinci Noter Vekilliği ve Başkâtipliğini yapıyordu... Uzunca bir sohbetten sonra; haydi, hemen şurada, çoğunu yakından tanıdığım gazeteci, yazar ve sanatçıların geldiği lüks bir lokanta var, Ege Lokantası, orada bir öğle yemeği yiyelim, dedi... Vardığımızda, gerçekten de, diğer masalarda Orhan Seyfi Orhon, Çetin Altan, İffet Halim Oruz ile Behçet Kemal Çağlar ve başka şair ve yazarları yemek yerken görüyorduk...

Pakize Hanımefendi ile irtibat kurmamıza vesile olan gazeteci Aydın Nisari, yıllarca gazetemizde makaleler yazmış ve Ankara’da gazetecilik yapmıştı. Çevresindekilerin ve meslektaşlarının son derece takdir ve sevgisini kazanan Aydın Nisari, 30 Haziran 1965 günü, tatil için gittiği Abant gölünde boğularak vefat etmiştir. Nisari’nin vefatı üzerine “Bayrak Şairi”miz Arif Nihat Asya, şu rûbâiyi terennüm etmişti;

Çamlıklarının ve mavinin dargını ben
Kovdum gönlümden kıyının aşkını
ben.

**Artık senin olsun nilüferler, korular;
Senden geri isterim Abant, “Aydın”ı
ben!**

Pakize Başaran’ın muvafakatı ile, gazetemizde tefrika ettiğimiz ikinci eseri, “Şaka Bitti” isimli romanıydı... Bu romanını, “1956 yılında vefat eden sevgili annesi Naile Aykut’un aziz rûhuna ithaf” etmişti...Eserin önde gelen özelliği ise; “...Çocuklarının selamet ve saadeti uğruna, canını fedadan çekinmeyen, onlara çektiği ıstırapı, döktüğü göz yaşlarını göstermekten kaçınan, şefkati dünya yüzünde hiçbir yere sığmayacak kadar büyük olan; fedakâr, vefakâr bir kadının, gerçek ve acıklı hayat hikâyesi” oluşudur...

Pakize Başaran; 1923 yılında Bandırma’da doğdu. Yugoslavya’nın Saraybosna şehrinden Türkiye’ye gelip yerleşen, Türk asıllı Müslüman bir ailenin, üç kızının ortancasıdır. İnce Marangozluk Ustası Fikri Bey ile evlendi. Ünlü film yönetmeni Tunç Başaran ve film-tiyatro ve dublaj sanatçısı Meriç Başaran’ın annesiydi..Küçük yaşlardan itibaren şiirle meşgul olmuşsa da, 1946’da küçük hikayeler yazmağa başladı. Bunlar ilk defa “Yeni Sabah” gazetesi başta olmak üzere çeşitli dergi ve gazetelerde yer aldı. İlk romanı olan “Benim Doktorum” ise, 1951’de “Son Saat” gazetesinde tefrika edildi ve sonradan İnkılâp Kitabevi tarafından kitap halinde yayınlandı. Daha sonra; Sahte Gelin – Köye Dönen Yosma – Meçhule Giden Yol – Şaka Bitti – Aşk Acıları – Seni Yalnız Seni – Döner Koltuk –

Büyükler Küçükler ve Köpekler – Devenin Öcü – Tekinsizler – Günahkar Adam, gibi romanları, değişik kitabeveleri tarafından yayınlandı. Bunların dışında, “27 Mayıs 1960 ve Öncesi” anılarını dile getiren “Ben Yaşarken” isimli son derece renkli ve cazip eseri, 2008 yılında SimurgYaynevi tarafından basıldı.

O’nun, biraz psikolojik, biraz felsefî, biraz nostalji, biraz da masalımsı “Fırtına’nın Oğlu” isimli sosyal ağırlıklı eseri de, 2012’de Boğaziçi Yayınları arasında yer aldı. Bunlardan ayrı olarak, hayatının son yıllarını geçirdiği Bandırma’nın Belediye Başkanlığı, onun hayatını anlatan (Edebiyatımızın Gülen Yüzü - Pakize Başaran) ile şiirlerini ve bir kısım yazılarını ihtiva eden (Daha Ne Olsun) isimli eserler yayınlamak suretiyle, büyük bir vefa örneği sergilemiştir.

Pakize Başaran, Türkiye ve Kıbrıs radyolarında oynanan, kırktan fazla oyun yazdı. Hazırladığı “On Bin Mânî” ve “Üç Bin Güzel Sözler” henüz yayınlanmamıştır. Hayatı ve eserleriyle ilgili olarak TRT-2’de bir belgesel yayınlanmış, değişik dergi ve gazetelerde röportajlar yapılmıştır... Ayrıca, ünlü besteci Cem Karaca tarafından bestelenen ve yorumlanan “Unut Beni” isimli şarkısı, sanat çevrelerinde büyük ilgi ve beğeni kazanmıştır.“Ufacık bir konu, bir insan gülüşü, hoş giden bir isim, sisli bir sonbahar gününden alacağım ilhamlar, koca bir kitap yazmama yeter de artar bile...” diyen Başaran, genel olarak gerçek olayları ele

alır. Kanayan yaraları, kangren olmuş ıstırapları, açlık ve sefalet içinde kıvrananların ruh hallerini, mümkün olduğu kadar realist davranarak kaleme almağa çalışırdı. İstanbul'la ilgili ve ;

**Yalnız odanda bir roman yazıver
yeniden**

Beni canlandırırsın bitkin, perişan.

Fatih'te, Eminönü'nde

Bir yaz günü garip garip dolaşan...

mısralarını da ihtiva eden "İstanbul ve Sen" isimli şiirimi, müsamahasına sığınarak kendisine ithaf etmişim...3 Ağustos 1971 tarihli mektubunda, o zaman, çeşitli dergilerde yayınlanan ve İstanbul radyosundan da dinlediği şiiri, çok beğendiğini ve özelliği dolayısıyla son derece memnun olduğunu belirtiyordu...

Çok kimse, onu yalnız roman yazarı olarak tanır... Oysa Pakize Başaran, önceleri şiirle meşgul olmuş, fakat okuyucuların beğenisine rağmen, şiirde başarı gösteremeyeceğini düşünerek, hikâye ve roman yazmağa başlamıştır. "Sonbaharımda Bahar" isimli kitapta topladığı şiirlerine örnek olmak üzere, onun bir anne şefkatini, kadınlık duygu ve asaletini, bütün sıcaklığı ile ifade eden, "Biriciğim" isimli şiirini sunuyoruz;

Dön bana

**Yıllarca pembe düşlerimde
gördüğüm;**

Saçlarımı süpürge,

Göğsümü yastık

Canımı kurban ettiğim...

Elâ gözlüm,

Kumral saçım,

Saz benizlim;

Dokuz ay, penceresiz karanlık

odamda

Misafir ettiğim, biriciğim

Dön bana!..dan itibaren; Pürüzsüz ifade ve üslûbuyla, daha çok halk motiflerini işleyen, kıvrak ve füsunkâr kalemile gönülleri fetheden değerli romancımız Pakize Başaran, 12 Haziran 2023 günü, tam 100 yaşında hayata gözleriniyumdu.

P a k i z e H a n ı m , k a d ı n romancılarımız arasında, gerçekten mümtaz bir yer alan yazarlarımızdandı. Ne var ki, bir kısım galelerden sıyrılıp, büyük haz duyduğu ve hayatına renk veren kültür alanında, daha fazla meşgul olabilme imkânı bulabilseydi, sanat kabiliyeti, zekâsı, aşkı ve bitmeyen enerjisi ile edebiyatımıza daha yararlı olabilirdi...

Kendisini, gazeteci arkadaşımız Aydın Nisari vasıtasıyla giyaben tanımış ve o yıllarda, Kayseri'de çıkarmakta olduğumuz "Hâkimiyet" gazetesinde yayınlanmak üzere, romanlarından birini lûtfetmesi dileğinde bulunmuştuk. Bir hafta sonra, "Meçhule GidenYol" isimli romanını, gazetemizde tefrika edebileceğimizi belirten 3 Aralık 1962 tarihli mektubunu aldığımızda, duyduğum sevinç ve heyecanı, şu anda yaşıyor gibiyim...

Yazışmalardan hemen sonra, şahsen tanışmak ve teşekkürlerimi sunmak üzere, İstanbul'a gittiğimde kendilerini ziyaret etmişim. Eminönü-Bahçekapı'daki İstanbul İkinci Noter Vekilliği ve Başkâtipliğini yapıyordu... Uzunca bir sohbetten sonra; haydi, hemen şurada, çoğunu yakından

tanıdığım gazeteci, yazar ve sanatçıların geldiği lüks bir lokanta var, Ege Lokantası, orada bir öğle yemeği yiyelim, dedi... Vardığımızda, gerçekten de, diğer masalarda Orhan Seyfi Orhon, Çetin Altan, İffet Halim Oruz ile Behçet Kemal Çağlar ve başka şair ve yazarları yemek yerken görüyorduk...

Pakize Hanımefendi ile irtibat kurmamıza vesile olan gazeteci Aydın Nisari, yıllarca gazetemizde makaleler yazmış ve Ankara'da gazetecilik yapmıştı. Çevresindekilerin ve meslektaşlarının son derece takdir ve sevgisini kazanan Aydın Nisari, 30 Haziran 1965 günü, tatil için gittiği Abant gölünde boğularak vefat etmiştir. Nisari'nin vefatı üzerine "Bayrak Şairi" mizArif Nihat Asya, şu rübâiyi terennüm etmişti;

**Çamlıklarının ve mavinin dargını ben
Kovdum gönlümden kıynın aşkını
ben.**

**Artık senin olsun nilüferler, korular;
Senden geri isterim Abant, "Aydın"ı
ben!**

Pakize Başaran'ın muvafakatı ile, gazetemizde tefrika ettiğimiz ikinci eseri, "Şaka Bitti" isimli romanıydı... Bu romanını, "1956 yılında vefat eden sevgili annesi Naile Aykut'un aziz rûhuna ithaf" etmişti... Eserin önde gelen özelliği ise; "...Çocuklarının selamet ve saadeti uğruna, canını fedadan çekinmeyen, onlara çektiği ıstırapı, döktüğü göz yaşlarını göstermekten kaçınan, şefkati dünya yüzünde hiçbir yere sığmayacak kadar büyük olan; fedakâr, vefakâr bir kadının, gerçek ve acıklı hayat hikâyesi" oluşudur...

Pakize Başaran; 1923 yılında

Bandırma'da doğdu. Yugoslavya'nın Saraybosna şehrinden Türkiye'ye gelip yerleşen, Türk asıllı Müslüman bir ailenin, üç kızının ortancasıdır. İnce Marangozluk Ustası Fikri Bey ile evlendi. Ünlü film yönetmeni Tunç Başaran ve film-tiyatro ve dublaj sanatçısı Meriç Başaran'ın annesiydi..

Küçük yaşlardan itibaren şiirle meşgul olmuşsa da, 1946'da küçük hikayeler yazmağa başladı. Bunlar ilk defa "Yeni Sabah" gazetesi başta olmak üzere çeşitli dergi ve gazetelerde yer aldı. İlk romanı olan "Benim Doktorum" ise, 1951'de "Son Saat" gazetesinde tefrika edildi ve sonradan İnkılâp Kitabevi tarafından kitap halinde yayınlandı.

Daha sonra; Sahte Gelin – Köye Dönen Yosma – Meçhule Giden Yol – Şaka Bitti – Aşk Acıları – Seni Yalnız Seni – Döner Koltuk – Büyükler Küçükler ve Köpekler – Devenin Öcü – Tekinsizler – Günahkar Adam, gibi romanları, değişik kitabevleri tarafından yayınlandı. Bunların dışında, "27 Mayıs 1960 ve Öncesi" anılarını dile getiren "Ben Yaşarken" isimli son derece renkli ve cazip eseri, 2008 yılında SimurgYaynevi tarafından basıldı.

O'nun, biraz psikolojik, biraz felsefî, biraz nostalji, biraz da masalımsı "Fırtına'nın Oğlu" isimli sosyal ağırlıklı eseri de, 2012'de Boğaziçi Yayınları arasında yer aldı. Bunlardan ayrı olarak, hayatının son yıllarını geçirdiği Bandırma'nın Belediye Başkanlığı, onun hayatını anlatan (Edebiyatımızın Gülen Yüzü - Pakize Başaran) ile şiirlerini ve bir

kısım yazılarını ihtiva eden (Daha Ne Olsun) isimli eserler yayınlamak suretiyle, büyük bir vefa örneği sergilemiştir.

Pakize Başaran, Türkiye ve Kıbrıs radyolarında oynanan, kırktan fazla oyun yazdı. Hazırladığı “On Bin Mâni” ve “Üç Bin Güzel Sözler” henüz yayınlanmamıştır. Hayatı ve eserleriyle ilgili olarak TRT-2’de bir belgesel yayınlanmış, değişik dergi ve gazetelerde röportajlar yapılmıştır...Ayrıca, ünlü besteci Cem Karaca tarafından bestelenen ve yorumlanan “Unut Beni” isimli şarkısı, sanat çevrelerinde büyük ilgi ve beğeni kazanmıştır.

“Ufacık bir konu, bir insan gülüşü, hoş giden bir isim, sisli bir sonbahar gününden alacağım ilhamlar, koca bir kitap yazmama yeter de artar bile...” diyen Başaran, genel olarak gerçek olayları ele alır. Kanayan yaraları, kangren olmuş ıstırapları, açlık ve sefalet içinde kıvrananların ruh hallerini, mümkün olduğu kadar realist davranarak kaleme almağa çalışırdı. İstanbul’la ilgili ve ;

**Yalnız odanda bir roman yazıver
yeniden**

**Beni canlandırırsın bitkin, perişan.
Fatih’te, Eminönü’nde**

**Bir yaz günü garip garip dolaşan...
mısralarını da ihtiva eden**

“İstanbul ve Sen” isimli şiirimi, müsamahasına sığınarak kendisine ithaf etmiştim...3 Ağustos 1971 tarihli mektubunda, o zaman, çeşitli dergilerde yayınlanan ve İstanbul radyosundan da dinlediği şiiri, çok beğendiğini ve özelliği dolayısıyla son derece memnun olduğunu belirtiyordu...

Çok kimse, onu yalnız roman yazarı olarak tanır.. Oysa Pakize Başaran, önceleri şiirle meşgul olmuş, fakat okuyucuların beğenisine rağmen, şiirde başarı gösteremeyeceğini düşünerek, hikâye ve roman yazmağa başlamıştır. “Sonbaharımda Bahar” isimli kitapta topladığı şiirlerine örnek olmak üzere, onun bir anne şefkatini, kadınlık duygu ve asaletini, bütün sıcaklığı ile ifade eden, “Biriciğim” isimli şiirini sunuyoruz;

**Dön bana
Yıllarca pembe düşlerimde
gördüğüm;
Saçlarımı süpürge,
Göğsümü yastık
Canımı kurban ettiğim...
Elâ gözlüm,
Kumral saçlım,
Saz benizlim;
Dokuz ay, penceresiz karanlık
odamda
Misafir ettiğim, biriciğim
Dön bana!..**

İNANMIŞLIĞIYLA MEHMED ÂKİF

İsmail SARIKAYA

“Kanayan bir yara gördüm mü yanar tâ
çiğirim
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte
yerim.

Adam aldırma da geç git diyemem,
aldırırım

Çiğnerim çiğnenirim, hakkı tutar
kaldırırım.”

O, kendi çizgisinden asla taviz
vermeyen , aksiyoner iman çizgisinden
hiç sapmayan, düşündüğü gibi yaşayan ve
yaşadığı gibi de düşünen “ mustarip bir
adam ” dır.

Bir gönül insanı olan Mehmed Âkif,
vatan, millet kavramlarına sıkı sıkıya
bağlı kalmış, Millî Mücadele saflarında
üzerine düşeni fazlasıyla yerine
getirmiştir. O’nu “ Bir Kur’ân şairi ” diye
niteleyen edebiyatçılarımız sözünün,
fiiliyatının, davranışlarının ve inancının
eri olarak kabul ederler.

İnancın ve azmin abidesi olarak
Mehmed Âkif her alanda olduğu gibi Millî
Mücadele’inde manevi mimarlarından
biri olmuştur. İstiklâl marşı ile Millî
Mücadele’de Türk milletinin duygularını
en güzel şekilde dile getirmiştir. Bu abide
şiiir, Kuva-yı Millîye ruhunun tam
mânâsıyla aksettiği yegane sanat
eseridir. Şahsi hayatında, bedbin olan
Mehmed Âkif, Millî Mücadele’de daima
ümitli olmuş, zafere inancını hiç
kaybetmemiştir. O, Türk Milletine ve

Başkumandan Mustafa Kemal Paşa’ya
inanıyordu. Herkesin ümitsizliğe
düştüğü günlerde, O hep iyimser olmuş,
hiçbir zaman yeise düşmemiştir. (1)

Zira yürekten bağlandığı İslâm
birliği davası bütünüyle çöktüğü gibi, bu
birliğin lideri olması gereken Türk milleti
de son derece zor durumdadır. Ancak
memleket safında başlayan uyanış ve
direnişler, onun var olan ümidini
güçlendirir.

İşte böyle bir ortamda, millî
heyecan, millî bilinç, millî şevk ve millî
azmi daha güçlü kılmak; toplumu millet
yapan değerleri fertlerin ruhu ve
hayatında daha canlı tutmak ve milleti
tek yürek, tek yumruk haline getirmek
için bir istiklâl marşına ihtiyaç vardır.
Unutulmamalıdır ki, diğer zamanlar pek
aklımıza getiremediğimiz, kıymetinin
farkına varamadığımız millî değerler,
böyle günler için son derece önemlidir.
Çünkü böylesi zor günlerde, onlarsız
yaşayamayacağımızın daha çok şuuruna
varırız. Bunu bilen Mehmed Âkif’te
mücadelesini bu değerleri halka
hatırlatıp moral vererek yapmıştır.

Âkif, öncelikle korkuyu, endişeyi
kafalardan ve yüreklerden silmek ister.
Çünkü böyle bir endişenin kökleşmesi ve
kesinleşmesi, Türk milletinin mücadele
azmini, şevkini, heyecanını büsbütün
kırarak ve korkulan durumun

gerçekleşmesine zemin hazırlayacaktır. Ümitsizlik, insanların ve milletlerin mücâdele azmini yok edip elini kolunu bağlayan en büyük hastalıktır. Nitekim o günlerde “ manda “ zilletinden başka çıkar yolun kalmadığını açıkça telaffuz edenler vardır. Bu durumu çok iyi bilen Safahât şairi, öncelikle endişenin yersizliğini vurgulamaya; bu endişe ortamında doğabilecek ye’s’e engel olmaya çalışır. Daha da önemlisi, ümit, iman, şevk ve kendine güven duygusu aşılır. Onlara zaferin yakın olduğunu İstiklâl Marşı’nda anlatmıyor mu? [2]

“Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın

Siper et gövdeni dursun bu hayasızca akın

Doğacaktır sana va’dettiği günler Hakk’ın

Kim bilir, belki yarın , belki yarından da yakın.”

Bu amaçla Mehmed Âkif’in Anadolu’ya geçerek, Kastamonu Nasrullah Camii ve Balıkesir Zağnoz Paşa Camilerinde halka verdiği vaazların önemi gerçekten çok büyüktür.

“Cihân altüst olurken seyre baktın, böyle durdun da

Bugün bir serserisin, derbedersin kendi yurdunda”

Âkif, bu mısralarla başlayan ünlü şiirini okuduktan sonra, Balıkesirlilere “ Başarının sırrı birliktedir. “ der ve sözlerini şu cümlelerle bağlar.

“ Kapılarımıza kadar dayanan, onu kırıp içeri girmek, harim-i namus ve şerefimizi çiğnemek isteyen düşmanın bu namert taarruzuna karşı kadın erkek,

çoluk çocuk, genç ihtiyar, herkese görev düşüyor. (...) Ey Balıkesir’in muhterem mücahitleri! Anadolu’yu müdafaa hususunda diğer vilayetlere de ön ayak olma şerefini ibraz ettiniz. Sa’iyiniz meşkurdur. İnşallah bu şan ve şeref kıyamete kadar gider. İnşallah vatanımızın haysiyeti, istiklâli, saadeti, refahı, umranı dünyalar durdukça masum ve mahfuz kalır. “ [3]

Mehmed Âkif’in millî mücadeledeki bu olağanüstü kararlılığını, onun hayatının her safhasında görmemiz mümkündür. O her zaman ilme, dolayısıyla eğitim ve öğretime ilgi duymuş, bu konuda büyük fedakârlıklara katlanmıştır. Sayısız vakıflar yoluyla maddi destek sağlamıştır. Ondokuzuncu asrın sonlarındaki felaketler, içinde bulunduğu sıkıntılar bu konuya yeterli seviyede eğilmesini engellemiş, fakat bu duygu hiçbir zaman sönmemiştir. Mehmed Âkif’in tenkidini ideal ve teşvik açısından değerlendirmek gerektiği kanaatindeyiz. Çünkü Mehmed Âkif, realist bir şair olarak, Safahat’ta kendisi de toplumun eğitim ve öğretime olan ilgisinden bahseder. Köylülerin, devlet öğretmen gönderirse, onun maaşını bile vermeye razı olduklarından bahseder. Ve bu durumu takdirle karşılar.

“Köylü cahilse de hayvan mı demektir? Ne demek?

Kim teper nimeti? İnsan meğer olsun eşsek.

Koca bir nahiye titreştik, odunsuz yattık; O büyük mektebi gördün ya, kışın biz çattık. Kimse evlâdını cahil koymak ister mi, ayol? Bize lâzım iki şey var: Biri mektep, biri yol.”

Yirminci asrın başlarında, Osmanlı aydınları da eğitim ve öğretim konuları

üzerinde kafa yormakta, basın yayın yoluyla farklı eğitim felsefelerini savunmaktadırlar. Bu tartışmalar içinde Mehmed Âkif'in Safahat'ına alarak kendi fikrini açıkladığı, eğitim reformunun nereden başlatılması gerektiği konusu ayrı bir özelliğe sahiptir. Ona göre toplumun gerçek bir kurtuluşa ulaşması için; bir bütün olarak milletin kültürel yapısının yükseltilmesi, okur yazar oranının artırılması, eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun için de eğitim ve öğretimin temeli olan mahalle mektebinden işe başlamalıdır. Avam okuma yazma öğrenirse halledilmeyecek hiçbir problem kalmayacaktır.[4]

"Sonunda: Kuvvetimiz, şüphesiz ilerlemeli;

Fakat düşünmeli her şeyde önceden temeli.

Taammüm etmesi lâzım maârifin mutlak;

Okur yazarsa ahali, ne var yapılmayacak"

Mehmed Âkif'e göre eğitimin yorulmaz neferleri olan öğretmenler yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar. Toplum imanlı olduğu kadar, çağın ilmine sahip öğretmenlere muhtaçtır. Yeterli bilgiye sahip olan öğretmenler, kendilerine teslim edilen nesle gerekli bilgileri, en güzel metodlarla öğretmek, öğretilmesinde faydadan çok zarar olan bilgilerin çocuklara aktarılmasında, çok hassas olması için, öğretmenin doğru ve geniş bilgiye sahip olması, gelişmeleri yakından izlemesi gerekir. Fakat zamanın ilmini öğretmek bahanesiyle, manevi değerlere saldırmamalı, din, ilim

ve hurafe sınırlarını sıhhatli çizmiş olmalıdır.[5]

"Muallimim " diyen olmak gerektir imanlı

Edepli, sonra liyâkatlı, sonra vicdanlı.

Evet, ulûmunu asrın şebaba öğretelim

Mukaddesâta fakat çokca ihtiram edelim"

Mehmed Âkif, Batıcılarla Osmanlı ve yurt dışındaki dini eğitim kurumlarının zavallılığı, ilmiye sınıfının bozulmuşluğu ve bu alanda ilmi yeterlilikten, yerine akraba ilişkilerinin geçerli olduğu noktasında da benzer düşünceye sahiptir. Medresenin asrın ihtiyaçlarına cevap veremediğini, yeni İbn Rüşd'ler çıkarmadığını ifade eder. Medreselerin Arap ve Acem, mekteplerinse Avrupa taklidini çocuklarımıza aşıladığını, medreselerin asrın ihtiyaçlarına cevap veremediği gibi mekteplerin de başarılı olamadığını en önemsiz bir işte bile dışarıdan adam getirmek zorunda kalınmasını ve eğitim sisteminde ileriye dönük umut verilmemesini eleştirir.[6]

Bütün hayatı boyunca ateşli bir kürsü hatibi, dinleyicilerini hislendiren ve heyecanlandıran bir vaiz olarak bildiğimiz Âkif'in meclis kürsüsüne çıktığına dair zabt ceridelerinde herhangi bir kayıt yoktur. Bu ceridelerde ehemmiyetsiz birkaç not, onun oturduğu sıradan konuşmalara katılan bazı cümleler sarf ettiğini göstermektedir. Âkif'in bu çekingen tavrını izah etmek kolay değildir. Fakat meclis dışında o sırada Ankara'ya nakledilmiş olan Sebilü'r Reşâd dergisinde yazılarına devam ediyor, aktüel meseleleri dile

getiren manzumeler yazıyordu. O yılın sonunda Maarif Vekaletinin açtığı millî marş güftesi müsabakasına katılmasında, ısrar üzerine maddi karşılık beklemeksizin İstiklâl Marşı'nı yazmasında, onun kabul edildiği oturumda âdeta sırasının içine gömülmek isteyişinde hep onun bu ikinci çekingen ve mütevâzi şahsiyetinin rolü vardı.[7]

Mehmed Âkif'in getirdiği mesaj yahut mesajlar nedir? Onun ilk şöhretini yaptığı yıllar 1908-1918 arası, Türk cemiyetinin büyük kargaşalığa düştüğü bir devirdir. Devletimiz, tarihi içinde en çok toprak kaybına bu on yıl içinde uğramıştır. Gelen ve düşen hükümetler, şahsi kinlerin siyasi kanaatlere karıştığı jurnaller, hürriyet adına hürriyetsizlik, disiplin namına anarşi, fırka ve cemiyetlerin kıyasıya döğüşleri arasında millî vahdet gittikçe bozuluyor, ortalığı bürüyen karışıklık içinde gerçeğin ne olduğunu görmek mümkün olmuyordu. Bu kör döğüşünde, düşünen ve eli kalem tutan aydınlar, devleti içine düştüğü bu kargaşalıktan kurtarmak için bir takım formüller ileri sürüyorlardı. Osmanlıcılık, Türkçülük, İslâmcılık, Medeniyetçilik, Millîyetçilik, İnsaniyetçilik gibi birbirine benzer ve farklı bir yığın reçete, asrın bu hasta adamına sunulmaktaydı. İşte Âkif, Safahat'ının ilk kitabını neşrettiği zaman böyle trajik bir tablonun kahramanlarından biriydi. O da borçlu olduğu cemiyete kendisini adayacak, o da bu hastaya reçeteler sunacaktı. Bunun içinde şiirde yapmacıktan uzak, yalın bir dil buldu. " Ne tasannu bilirim çünkü, ne san'atkârım " diyerek özentisiz bir

edebiyata yöneldi. Âkif'in bu ilk Safahat'la getirmek istediği şey, cemiyetin içinde bulunduğu faciayı dile getirmektir. Reçeteyi sunması için önce teşhis gerekiyordu. Bunun için de hasta teşrih masasına yatırılacaktı. İşte ilk Safahat cemiyetin bu teşrih masasındaki tasviridir. Bunda da çağdaşlarından daha başarılı olmuştur. Çünkü şairlik kabiliyeti ve Türkçe'ye hâkimiyeti yanında, cemiyete bağlılığı ve samimiyeti vardı.[8]

Âkif her olayda ve her fikir karşısında kendine mahsus kanaatleri olan gerçek bir münevver idi. Olayların ardından sürüklenmezdi. Fikrinden dönmeyi Allâh'a isyan ve millete hakaret sayardı. Bukalemun soyundan tiksiniirdi. Elli yıl ne dininden, ne fikrinden ne de siyasi görüşlerinden azıcık olsun caymıştı. Vefatından üç gün önce verdiği bir mülakatında: " Evet " diyor. " Doğacaktır sana vaat ettiği günler Hakk'ın " demiştim. Bu mısra umutla, imanla yazılır. İmanım olmasaydı yazabilir miydim? Zaten ben, başka türlü düşünüp başka türlü yazanlardan değilim. İçimde ne varsa bütün duygularımı yazılarımdadır. "

"Zulme tapmak, adli tepmek, hakka hiçaldirmamak

Kendisi rahatsa dünya yansa baş kaldırmamak"

Baş kaldırma ve isyan da Âkif'in temelli hususiyetlerinden biridir. Hatta onun hayatı ve sanatı " isyan " kelimesiyle özetlenebilir. Ama bu isyan ve öfkelerin hiçbirinde şahsi istek, şahsi kin veya menfaat hırsı bulunamaz. O istibdada, yolsuzluğa, geriliğe isyan etmiştir. O, hastasını sokağa atan; ihtiyar Seyfi Babaları'nı ölüme terk eden; okul

çağındaki çocuklarını kitleler altında inleyen, köprü altlarında yatıran duygusuz ve adaletsiz topluluğa isyan etmiştir. Kahvede pinekleyenlere, durmadan karı boşayanlara,, bir “ dipdiri meyyit “ gibi tembel yatanlara, “ beyinsiz kafaları “ ile bütün Balkanları elden çıkaranlara, Tokatlıyanda şarap içip halka sosyal adalet dersi verenlere, insanlık dururken şebek maymunluğu edenlere isyan etmiştir. Bazı asri yobazların “ yobaz “ gibi göstermeye kalktıkları Mehmed Âkif, Türk tarihinde tanınmış, en hoşgörücülerdendir. (9)

Natüralizmin sınırlarını zorlayan bir gerçekçilik, Âkif’e, İslâm dünyasının içinde çırpındığı sefaleti, meskeneti ve uğradığı felaketleri bütün çıplaklığıyla göz önüne sermek için en uygun yöntem olarak görünmüştü. Zaman zaman

Ağlarım, ağlatamam;hissederim, söyleyemem;

Dili yok kalbimin ondan ne kadar bizârim!

Oku, şâyed sana bir hisli yürek lâzımsa;

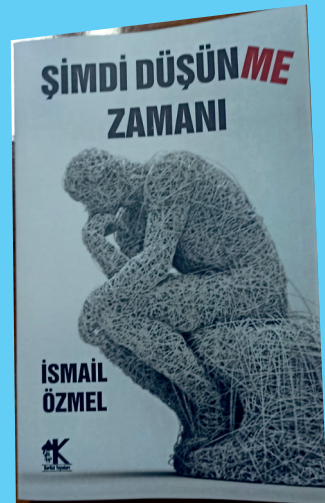
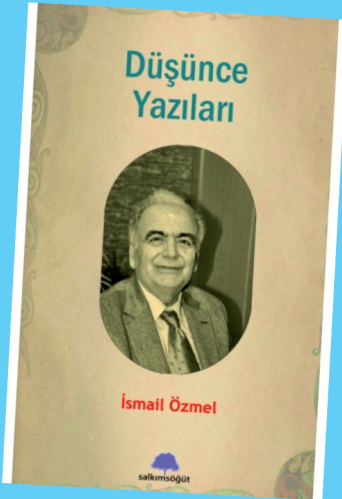
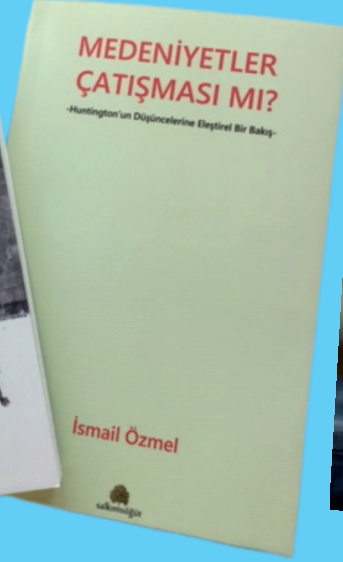
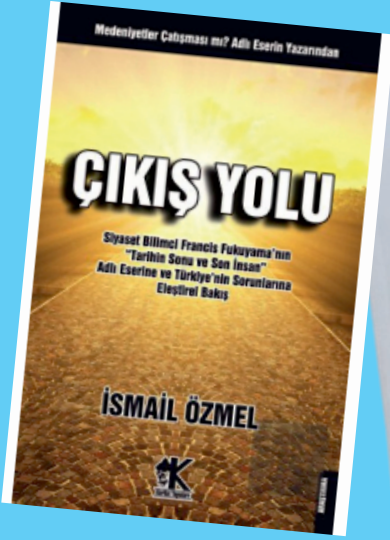
Oku, zira onu yazdım iki söz yazdımsa.

diye çırpınması, kepenklerini kapadığı iç dünyasındaki isyanların, kaynamaların, coşmaların, başka bir deyişle, bastırmaya çalıştığı mistisizmin bulabildiği boşluklardan kendini dışa vurmasıydı. Peki Âkif’in yazdıkları şiir değilse nedir? Safahat’taki manzumelerin bugün anladığımız manada şiir olmaması, onların değersiz

olduğunu mu gösterir? Hayır, Âkif , içindeki asıl şiir cevherini dökememiş olmanın azabıyla âdeta, bir heykeltıraş gibi, Türkçe’yi büyük bir sabırla işlemiş benzersiz bir sanatkârdır. Çağdaşı hiçbir şair, Türkçe’nin girdisi çıktısıyla onun kadar didişmemiş, kullandığı dilin imkânlarını onun kadar derinlemesine araştırmamıştır. Âkif dilin bütün gizli kapaklı köşelerine girip çıkar, bütün yasak bölgelerinde dolaşırdı Safahat’ı imbikten geçirebilseniz, elde edilebilecek şiir iksiri, sembolist şairleri kışkandıracak kadar yüksek kalitede çıkacaktır. Esasen birinci ve yedinci Safahat’larda yer alan şiirler, onun yüksek bir şiir kudretine sahip olduğunu ispat etmeye yeter. İç dünyasının kepenklerini kapaması naturalist olduğundan değil, cemiyete karşı duyduğu sorumluluğun ağırlığındandır. (10)

Ömrü boyunca tavizsiz düşünen, tavizsiz yaşayan ihlas ve samimiyet abidesi, bu mustarip insan, dürüstlüğüünün mükafatı olarak, sağlığında hep zorluk, ıstırap ve yoksulluklar içerisinde yaşamış, ama bu tür hayat tarzı onu daima mutlu, azimkâr, kararlı ve başarılı kılmıştır. Mehmed Âkif’i anlamak ve yazdıklarına, fikirlerine sahip çıkmak...Elbette ki mümkündür. Ama biz gelin öncelikle “ Safahat “ı okuyarak, anlayarak ve de anlatarak işe koyulalım ki “ Asım’ın Nesli “ ebedî mecrasında hayat bulsun...

YENİ ESERLERİMİZ

9 771306 373006

104.SAYI 20 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE